

Látogatóban

I. évfolyam - 2013/1. szám

onkológiai magazin

A Magyar Onkológusok Társasága, az Országos
Onkológiai Intézet együttműködésével és az
Astellas Pharma Kft. támogatásával

 astellas | ONCOLOGY

Lélek és onkológia

Mindig a betegnek van igaza...

Kiegészés ellen

Ki segít a segítőkön?

Iskola alapító

Perui szobrocsonka narancsba rejtve

Zarándokúton

El Camino

Kedves Olvasó!

Hogy mit szeretne lapunk? Összehozni egy olyan élvezettel forgatott periodikát, amit szívesen nézegetnek az onkológia különböző területein dolgozó szakemberek. Ez az újság pedig a Magyar Onkológusok Társasága és az Országos Onkológiai Intézet együttműködésével készült társasági magazin lenne - amiben kultúra és persze azért némi szakma is található.

Szeretnénk, ha önök jobban megismernék egymást – a fővárosi onkológus a vidékit és fordítva –, de nemcsak az orvost, hanem az embert, aki zenél, rajzol, fest, focizik, filmet ajánl, verset, könyvet ír, túrázik, szenvedélyes gyűjtő, mesterszakácsként főz, finom borokat kóstol, vagy éppen zárandokútra megy, ahogyan Major Tibor tette. Számára a végső elhatározást egy dél-franciaországi konferencia adta, ugyanis onnan indul a zárandokút. Santiago de Compostela-ban annak idején egy csodás fényjelenség mutatta meg Szent Jakab apostol sírját, ahová később székesegyházat építettek tiszteletére. Ő Spanyolország védőszentje, aki feltámadása után segített legyőzni a mórokat, és egyben ő vigyáz a zárandokokra is. Ezt az Országos Onkológiai Intézet orvos-fizikusa is tanúsíthatja – ahogyan olvashatják is –, a Pireneusokon átkelve Santiago de Compostela-ig 760 km-t tett meg, 20 nap alatt.

A Látogatóban – szándékaink szerint – egy kulturális, közösségi, társasági magazin, amely Önöknek, onkológusoknak készül. Azt szeretnénk elérni, hogy az egyre nehezedő körülmények között az egészségügyben, ráadásul annak egy szívet-lelket emésztő területén dolgozó orvosok, nővérek, idő hiányában ne téveszthessék szem elől egymás értékeit, a kultúra, a közösség vagy éppen a sport területén kiemelkedő teljesítményeit. A közérdekű információk mellett egymás erényeit szeretnénk eljuttatni Önökhöz, akik az emberi élet megmentésért küzdenek. Generálva ezzel barátságokat, kapcsolatfelvételeket, amelyek olykor egy kiállításban, egy közös zenélésben, vagy akár egy-egy könyvben, koncertben, tánc klubban is megjelenhetnek.

Itt van például Szalai Márta, az intézet ápolási igazgatóhelyettese. Márta rehabilitációt és prevenciót kombinál hastáncsal, beszélgetéssel, önvédelmi, pszichológiai, kozmetikai, plasztikai és egyéb praktikákkal. Ez a Százszorszép Hastánc Klub. Volt szerencsém élvezni a mellrákkal műtött lányok-asszonyok gyönyörű táncát. Idősek és fiatalok fátyollal és csörgős szoknyával, kecses kézmozdulatokkal kísérve ringatták csípőjüket az arab dob ritmusára. Legtöbbjük túlélte és leküzdötte a rákot, mondhatni feltámadt és újra megszületett nőként.

Vagy itt van Fodor János műgyűjtő. Tulipános ládákban, Zsolnay vázákban, Mária Terézia kori szekreterekben, múlt relikviáiban leli meg a szenvedélyt, a szépséget, a múlt üzenetét. Megtudhatják azt is, hogyan vehetett meg kétezer forintért egy eredeti Mednyánszkyt. Kiderül, hogy „Az év orvosa” pályázat egyik nyertese, Bittner Nóra a tenger susogását imádja, hogy a Bulgáriából Kaposvárra települt Hadijeve Janaki lányai bolgárul és horvátul is beszélnek, és, hogy a Krompecher díjas Szendrői Miklós leghosszabb műtétje 24 órán át tartott. Ugye a többi történetre is kíváncsiak?

Látogatóban

A Magyar Onkológusok Társasága, az Országos Onkológiai Intézet együttműködésével készült kulturális, társasági magazin az Astellas Pharma Kft. támogatásával

Felelős szerkesztő:

B. Király Györgyi

Szerkesztőbizottság:

Dr. Kásler Miklós
Dr. Géczi Lajos
Dr. Gödény Mária
Dr. Mátrai Zoltán
Dr. Polgár Csaba

Munkatársak:

Bozsán Eta,
Bulla Bianka,
Csák Elemér,
Gubcsi Anikó és
Vámos Éva

Grafika, tördelőszerkesztő:

Tusor Ildikó

A lap orvosok és egészségügyi szakdolgozók számára készült, terjesztik az Astellas orvoslátogatói. Beszerezhető: a Magyar Onkológusok Társasága – 1122 Budapest, Ráth Gy. u. 7–9. – titkárságán

oncolap130501

Lezárás dátuma 2013. április 30.

**Jó olvasást kíván:
B.Király Györgyi**

23**SPORT**

– Vitorlázás, túrázás és nagy beszélgetések
Piros farmer és bolygó hollandi

16**HASTÁNC**

– Száhszorszép Hastánc Klub
Példaképe: Florence Nightingale

4**LÉLEK ÉS ONKOLÓGIA**

– Országos Onkológiai Intézet
Mindig a betegnek van igaza...

TARTALOM

Lélek és onkológia Mindig a betegnek van igaza...	04
Zarándokúton El Camino	07
Találkozások „Csak csináljuk szépen, ami a dolgunk!”	10
Fiatalok Keresem a határait	12
Az év orvosa Nórának a betegek mosolya ad erőt...	14
Hastánc Példaképe: Florence Nightingale	16
Kiegészés ellen Ki segít a segítőkön?	19
Sport Piros farmer és repülő hollandi	21
Iskola alapító Perui szobrocscsa narancsba rejtve	24
A műgyűjtő Mednyánszkyt kétezerért!	26
Elismerés A munkája a szenvedélye	27
Astellas-díj Az Astellas-díjról másképpen	30

7**ZARÁNDOKÚTON**

– Santiago de Compostela
El Camino

30**ASTELLAS-DÍJ**

– Az év orvosa
Az Astellas-díjról másképpen

Mindig a betegnek van igaza...

Szerény, imponálóan nagy tudású, empátiás ember. Persze, aki ennek az intézetnek az élén áll, nem is lehet más, mint empátiás. Kásler Miklóst régóta ismerem. Rengeteg rádiós-műsorban beszélgettünk szakmáról, hivatásról, emberségről, betegségről, szinte mindenről, ami az életünkhöz tartozik. A Látogatóban interjúhoz nyolckor találkozunk a szobájában, és amikor megjegyzést teszek a korai időpontra, rögtön kiderül, hogy számára korábban, 7 órakor kezdődik a munka.

– Ebben az időszakban még mindent el lehet indítani. A műtők még nem üzemelnek, lehet konzultálni. Ez így működik 21 éve.

Hánykor kell kelni a 7 óras kezdéshez?

– Fél ötkor, de gyakran felébredek négykor, fél négykor is.

Ki tudod magad aludni?

– Azt nem. Ez már az a fázis, amikor az ember akkor se tudja magát kipihegni, ha ideje van, mert akkor is felébred. Szombaton is, vasárnap is.

Mikor kerülsz ágyba?

– Változó. Éjfél, tizenegy óra előtt ritkán. Nincs rá mód, hogy többet aludjak, de hiányzik. Sokszor ólmos fáradtságot érzek, csak megtanultam ezen túllépni.

Muszáj volt, hiszen neked ez az életed.

– Ez volt. Azért múlt idő, mert a jövőről beszélni mindig kockázatos, de akkor fogalmazunk jelen időben. Egyetlenegy, számomra meghatározó idézet függ a dolgozó szobám falán. Eszmetöredékek a Tisza-völgy rendezéséről. Írta gróf Széchenyi István. –

Odasétálunk a bekeretezett idézethez, és Kásler Miklós felolvassa nekem. Majd azzal folytatja, hogy amikor Budapest díszpolgárává avatták – 2011. május 25-én – az ünnepségen átadta a főpolgármesternek, hogy függessze ki a városháza falára, hogy minden képviselő láthassa.

– Az intézet falai között életről-halálról szól a történet – folytatja –, nem arról, hogy valaki náthás egy kicsit. Egyik betegséget sem akarom lebecsülni, de a mi megközelítésünk szerint itt nagy a tét és nem nagyon lehetnek kompromisszumok. Nagyon tiszta fogalmakkal kell dolgoznunk, világosan kell cselekednünk, mert

nem korrigálható a hiba.

Batthyány-Strattmann példakép lehetne...

Ha már a díszpolgárságnál tartunk: rengeteg elismerésed van, a legutóbbi a Glasgowi királyi kollégium tiszteletbeli tagsága.

– A királyi kollégium – Royal College of Physicians and Surgeons of Glasgow – a világ legrégebbi orvosi egyesülete. Tagjai között szerepelt többek között Fleming és Lister is. 1599-ben alapította I. Jakab angol király, Stuart

Mária fia. Glasgow a székhelye, de a tagságot az összes brit orvosi és sebész elnyerheti. Vannak persze más királyi college-ok is, de azok csak szűk területet ölelnek fel, ez pedig az egész medicinát.

Jöjjön egy szubjektív kérdés: mire vagy a legbüszkébb?

– Az intézet szellemiségére. Ez egy betegcentrikus intézet, itt a beteggel udvariasak, megtesznek mindent érte! Ha látják, hogy valaki rosszul van, odamennek, megkérdezik tőle, hogy mit tudnak segíteni. Rettenetesen nagy a teher a munkatársaimon mert – gondolj csak bele! – napi 2000 beteg fordul meg nálunk! És türelmetlenek, hiszen várakozás nélkül nem megy. Rengeteg a vidéki betegünk. Mindenkit emberségesen kell kezelnünk. Ha ingerült egy páciens, azt is türelemmel viseljük. Nálunk az a szemlélet, hogy a betegnek van igaza.

Ez szerencsére eltér attól a szemlélettől, ami a magyar egészségügyben honos.

– Sajnálatos, mert ennek kéne általánosnak lennie. Látod ezt a kis kerámiát az asztalomon? Ha a magyar medicinát nézem, Batthyány-Strattmann László lehetne a példakép, őt ábrázolja. Legtöbbször kettest kapott az orvosi egyetemen, a betegekhez való viszonya mégis példa lehet minden generáció számára. Még az én fiatal orvos koromban is ez volt az általános. Aztán később az egészségügyi szolgáltatás jellege éppen az ellenkezőjét hozta magával. 1988-ban találkoztam először ezzel a szemlélettel Erlangenben, ahol minden korrekt volt, csak a lélek hiányzott, ami a medicina egyik

„...Pályámra visszatekintve, nyugodt kebellemmel mondhatom: soha más szempont nem vezérlet, mint nemzetünk üdve, hazánk java. Népszerűséget, mellyel soha nem kacérkodtam, és felső kegyelmet, melyért soha nem bókoltam és melyért soha egy hízelgő szó sem hangzott ajkamról, mindig csak eszköz és módnak tekintém, az érintett egyedüli főszemponthoz közelítésre. S valóban, ki népszerűséget vagy felső kegyelmet mint célt tekint, s nem a haza, nem a nemzet azon vezéreszme, mely melegíti keblét és feszíti minden tehetségét: az, bármily tisztalelkű és emberséges legyen is egyébiránt, valódi és teljes ereje szerinti hasznót soha nem áraszthat nemzetünkre, hazánkra.”

gr. Széchenyi István: Eszmetöredék a Tisza-völgy rendezéséről

tartópillére. Én még azt tanultam Kiszely professzortól biológiából első évben, hogy amit tud tenni az orvos, annak fele a gyógyszer, a műtét, a kezelések, a másik fele az orvos személyisége és viselkedése. Tehát egységként kezeli a beteg testét és lelkét. Ez billent meg azóta, a régi fogalmakat kizárták a medicinából. Hirtelen az jutott eszembe, hogy minél több törvény meg szabályozás jelenik meg, annál rosszabb a helyzet, mert törvényekkel, rendeletekkel próbálják meg pótolni az etikát és a morált. Márpedig ezt nem lehet szabályozással helyettesíteni. Teleki Pál gróf fogalmazott úgy, hogy minél több törvényt hoznak, annál több törvényt szegnek meg. Itt olyan emberi kapcsolatokról van szó, amiket nem lehet törvényekkel szabályozni.

Eddig is büszke lehetél az ellátás színvonalára, most meg valószínűleg mindent tudtok, amit a legkorszerűbb európai intézetekben. Hiszen tavaly hatmilliárdos beruházás valósult meg nálatok, létrejött egy új belgyógyászati tömb, egy új sebészeti tömb, modernizáltátok a képalkotó diagnosztikát, több műtőben több beteget tudtok ellátni, amire sajnos szükség is van.

– Nálunk egy szerves fejlődés követhető nyomon, csak nem egy lépcsőben, hanem folyamatosan 20 év alatt. Most már nincs – a patológiát leszámítva – az intézetben egyetlen egy rossz állagú épület sem! Minden megújult! 2004-ben, amikor

Az új Belgyógyászati Tömb

nem volt megfelelő forrásunk, az évi kiosztható jutalompénzből, közakarral egy bunkert építettünk, mert az államtól nem kaptunk pénzt a fejlesztésre. Annak hiányában akkor megállt volna a betegellátás, és az intézet dolgozói közfelkiáltással a bunker mellett szavaztak. Ilyen példát nem nagyon tudsz mondani...

Valóban nem. A csúcstechnológiák és a célzott, intelligens molekulák korában mi valósult meg nálatok a 21. századi rákkutatás vívmányaiból?

– Szinte minden. Nem tudok másképpen fogalmazni. Az intézet minden lehetséges nemzetközi akkreditációnak megfelelt, tagjai vagyunk a Platform of Cancer Research of Excellence-nek, 3 kontinensre terjednek ki az együttműködéseink. Kapcsolatban vagyunk szinte minden jelentős intézettel legyen az ázsiai, európai, vagy éppen amerikai. Kialakítottuk a Nemzeti Rákkontroll Programot. 94-ben kidolgoztuk az irányelvek teljes spektrumát, leírtuk minden szerv-szöveti típus stádium teljes diagnosztikai és terápiás algoritmusát. Ha ezt valaki előveszi, akkor minden helyzetben talál arra vonatkozó irányelvet, hogy mit tegyen. Ezt folyamatosan megújítjuk, az ESMO (European Society of Medical Oncology) most jutott el a guideline-jaival majdnem oda, ahol mi tartunk. A mi irányelveink még mindig bővebbek. Soha nem akartunk mást, csak a betegeket a létező legjobb körülmények között gyógyítani. De nemcsak az intézetre korlátozódott amit tettünk, hanem

az egész magyar onkológiában gondolkodtunk. Ami persze sok érdeket sért. Magyarországon elterjedt, hogy ennek meg annak a kórháznak ilyen meg olyan az érdeke. Szinte soha nem az a szemlélet dönt, hogy a betegnek mi az érdeke, hanem a kórházé. A kórháznak például az, hogy HBCS-t kapjon a kemoterápiáért. Ragaszkodik hozzá körömszakadtáig, hogy kemót csinálhasson, akkor is, ha nincs mögötte molekuláris patológia, vagy éppen hiányos a diagnosztikai parkja. Összeállítottuk a módszerek gyűjteményét is, lebontva szervekre, hogy milyen módszereknek kell rendelkezésre állniuk ahhoz, hogy a beteget egy helyen lehessen kezelni. Borzasztó nagy munka volt! Amíg egy kisvárosban várnak a CT, MRI, szövettani vizsgálatra minden további nélkül eltelik 3-4-5 hónap, de közben a daganat progrediál és akkor előlről kellene kezdeni a vizsgálatokat! Mindezt az OEP kifizeti, négyszer, ötször ugyanazt, teljesen feleslegesen! Ezért rettenetesen erős kényszer a centralizálás, mert források szűkében, és szakember szűkében vagyunk. De ez így van mindenütt a világon. Amerikában is ezért próbálják egy helyre koncentrálni az onkológiát. De ez nem minden kórház érdekeivel egyezik.

Hol vannak az etikus orvosok?

Viszont a betegek érdekeit szolgálják. Van egy remek intézet, tetőtől talpig felújítva, óriási tudást felhalmozva, és vannak a vidéki és budapesti kórházak, negyed, fél, háromnegyed akkora tudással. Az én érdekem,

Az új Sebészeti Tömb

Intézeti értekezlet

hogyan ha baj van, a legjobb intézetben kezeljenek, hiszen akkor lehet esélyem a túlélésre. Viszont ha egy vidéki kórház mondjuk a HBCS miatt elkezd fabrikálni, én meg belehalok, akkor nyugodtan kijelenthetem, hogy a jelenlegi struktúrában a beteg számára nincs esélyegyenlőség.

– Ezzel visszaérünk az etikához. Egy etikus orvos tudja, hogy az ő intézménye mire képes. Ha látja, hogy nem képes a beteg ellátására, megvan a lehetősége, hogy tovább küldje. De esetleg nem küldi tovább, mert akkor HBCS-t veszít az intézmény, ő meg paraszolvenciát. Annak a betegnek van a legjobb sansza, aki nem képes paraszolvenciát fizetni, mert akkor könnyebben továbbküldik a megfelelő helyre, például hozzánk.

Egy olyan jelzöt fogok most használni, amit biztosan hallottál már, de tutira nem örülsz neki. Sokszor emlegetik úgy az intézetedet, hogy halálgyár. Miközben a statisztikát ismerjük, és miközben épp a múlt héten készítettem egy televíziós beszélgetést három mellrákkal műtött asszonnyal. Egyikük két éve, másikuk 8, harmadikuk 36 éve esett át a valóban szörnyű kezeléseken, de élnek, dolgoznak, kedvesek, mosolygósak, és jól esik rájuk nézni.

– Mondani mindent lehet, szabad ország, szabadon lehet akár csúsztatni és hazudozni, de vannak számok. Az összes magyarországi mellrákos beteg 71 százaléka véglegesen gyógyul! 10 éve ez mindössze 30–40% volt! Persze, az ellátás színvonala nem egyforma. Jönnek hozzánk Amerikából is betegek. A Harvardon dolgozik egy magyar orvos 25 éve.

Rákos lett, elkezdtek kezelni, de eljött hozzánk, mert nem volt megelégedve azzal, ami a Harvardon történt. Vagy: van egy szűk társaság, akik minden évben kimennek a Mayo Klinikára, check-up-ra – kontrollra – és egyiküknél megtalálták azt a pajzsmirigy adenomát, ami nem feltétlenül indokolja a beavatkozást. Mi a citológián 5 perc alatt mondunk véleményt, ott 2 hetet kellett várni az eredményre. Közben a frász törte ki az illetőt, naponta hívott, hogy biztosan úgy van-e, ahogy mi láttuk.

A Mayo Klinikával négyszer vitatkoztunk szövettanról, minden alkalommal nekünk volt igazunk. A szövettanászaik este 7-8 órakor mennek haza, a teljes képalkotó diagnosztika, a sugárterápiánk két műszakban dolgozik. Éjfélkor meg egykor még itt találod őket, értékelik az MR leleteket. Siránkozunk, hogy a ma-

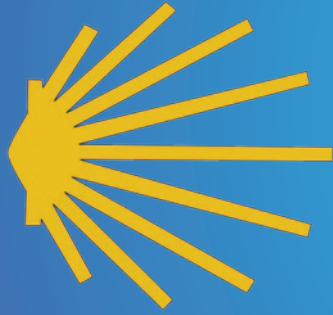
gyar sugárterápiás műszerpark csekély, de ha az összes sugárterápiás központ dupla műszakban dolgozna, akkor 74 lenne (mert most van 37), tehát jóval az európai ajánlás (50) fölött járnánk! Semmi akadálya nincs, hogy a többiek is két műszakban dolgozzanak... sőt! Nagyon értékes, relatíve gyorsan amortizálódó gépekről van szó, ez lenne a gazdaságos. Egyúttal az emberséges is. Ugyanez vonatkozik CT és az MRI vizsgálatokra is. Húsz, huszonöt évvel ezelőtt, amikor félrekezelte, vagy rosszul kezelte betegeket küldtek ide a mi osztályunkra, akkor Bánhidy professzor mindig visszaírt a beküldőnek, hogy ez meg ez nem volt egészen pontos, így és így kellene csinálni. Nem az volt a következménye, hogy változtattak a gyakorlaton, hanem az, hogy többet nem küldtek hozzánk beteget. Itt vannak az alapvető problémák. Ez már társadalmi jelenség, mert az orvos és a nővér is társadalom része, panelszerűen cselekszik, egyéb helyzetekben is. Kitágítom a kört, nemcsak Magyarországon, hanem az egész nyugati világban rosszabbat lát. Amikor láttam Németországban az egészségügyi szolgáltatást, még a rendszerváltás közben voltunk. Azon imádkoztunk, hogy ez a szemlélet Magyarországra ne kerülhessen be. Bekerült. Sajnos, abban, amiben nem kellene: megdöbbenően gyors tempóban közelítettük meg Nyugat-Európát és Amerikát.

B. Király Györgyi

A főigazgató a karibi térség egyik ENSZ nagykövetének mesél az intézetről

El Camino

Santiago de Compostela-ban egy csodás fényjelenség mutatta meg Szent Jakab apostol sírját, ahová később székes-egyházakat építettek tiszteletére. Ő Spanyolország védőszentje, aki feltámadván segített legyőzni a mórokat, és egyben ő vigyáz a zarándokokra is. A zarándokút olyan út, amely alatt végig egy energiavonal van a föld egy törésvonala mentén. Egy másik legenda szerint a tejút alatt fut. Az út, amiről beszámolunk: a Szent Jakab út. Egy horizontális ösvény a vertikális emelkedés lehetőségével. És egy férfi: Major Tibor – az Országos Onkológiai Intézet sugárfizikai részlegének vezetője, aki végigjárta.

Mekkába vallási alapon zarándokolnak el. Az El Camino azonban legalább annyira vonzza a megtisztulni vágyókat, mint a hithű keresztényeket a zarándoklatra. Ön miért indult el?

– Ismerősök meséltek róla, illetve olvastam El Camino ihlette könyve-

ket, de katolikusként elsősorban spirituális indíttatásom volt. Továbbá, szerettem volna harmóniát találni magamban és a körülöttem levő világban. A végső elhatározást egy dél-franciaországi konferencia adta, ugyanis onnan indul a zarándokút. A Pireneusokon átkelve Santiago

de Compostela-ig 760 km-t tettem meg, 20 nap alatt, napi 35–40 km-rel a lábaimban. Egyedül indultam, és betartottam a XII. századi zarándokmondást: „Egyedül menj, csak a gondolataid legyenek veled”. Ez szükséges is volt az élmények intenzív átéléséhez. A telefont kikapcsoltam, és ezzel teljesen elszakadtam a mindennapi élettől. A természetben, falkon, néha városokon át a saját tempómban haladtam, nem kellett alkalmazkodnom senkihez. Nem kellett nézni az órát, mindig volt szállás, élelem.

Találkozott rendkívüli emberekkel?

– „A Rendkívüli az átlagember útján rejtezik” – ez volt leginkább igaz számomra. Aki zarándokol, az mind rendkívüli ember bizonyos szempontból.

Belekóstolt-e a spanyol kultúrába, ételekbe, borokba?

– Természetesen, de csupán az út során volt lehetőségem erre. Szeretem a spanyol ételeket, főként a halakat, melyek egyszerűek és ízletesek. Jó hangulatúak voltak a vacsorák a szállásokon, mi vándorok körbeültünk egy asztalt, és egy pohár bor mellett megosztottuk az élményeinket.

Milyen a zarándokok lelkülete? Vanak, akik már csupán kirándulásnak veszik, vagy még megőrizte szent voltát?

– A világ minden részéről, főként még mindig vallási okokból érkeznek, gyógyulni akarnak, vagy hálájukat róják le így, esetleg vezekelnek. De sajnos kezd az egyszerűség mellett kialakulni a medencés luxus is. Az utat részletekben is meg lehet tenni, és a végén egy oklevelet kap a zarándok. Az oklevél jár az utolsó 100 km megtétele esetén is, ezért sokan csak ennyit vállalnak, gyakran bulizós módon, és ez kiábrándító.

Milyen nehézségekkel szembesült? Volt olyan, amire nem számított?

– Fizikálisan jó állapotban indultam el, de így is megszenvedtem, voltak fájdalmaim, és a végére a bokám is bedagadt. Egy tibeti mondás tartotta bennem a lelket, mely szerint „Az úton egyszer meg kell halnod”. Ez a „halál” viszont lelki felszabadulással jár.

Egy ismerősömet egész úton végigkísérte egy esőfelhő. Se előtte, se utána nem esett, de ő minden nap megázott. Önnel történt valami furcsaság?

– Amikor elindultam, a hegyekben köd burkolt be, s akkor tisztán, értelemmel szóltak hozzám meghatározhatatlan eredetű hangok. Egyszer pedig nevemen szólított meg egy teljesen idegen.

A fizikai megpróbáltatáson túl ez az út lehetőség azok számára, akik önmagukban a magasabbat keresik?

– Igen, számomra felemelőek voltak a templomok és a természet, mert az ahhoz való közelség és a szellemi világ számomra egységet jelent.

Mit kapott, milyen kincset szerzett az úton? Az Ön számára mi lett az El Camino?

– A legfelemelőbb az indulás volt, úgy éreztem, hogy nincsenek határaitam,

bármit meg tudnék tenni. Mivel az úton egyedül voltam, rájöttem, hogy megfelelő szellemi beállítottság mellett nem kell félni az egyedülléttől, ami persze egyáltalán nem zárja ki a társas létet. Sőt, szerintem azok tudnak másokkal is jól élni, akik saját magukkal összehangban vannak. Én ehhez kaptam támpontokat: tudok harmóniában lenni a „nagyvilággal”. Amikor hazajöttem egy összeállítást készítettem a képekből, és azokból az idézett gondolatokból, amiket magaménak vallok. Amit ott kaptam, az életem végéig elkísér. Azóta még egyszer jártam az „égiek” közelében, ugyanis megjártam az Everest alaptábor túrát is.

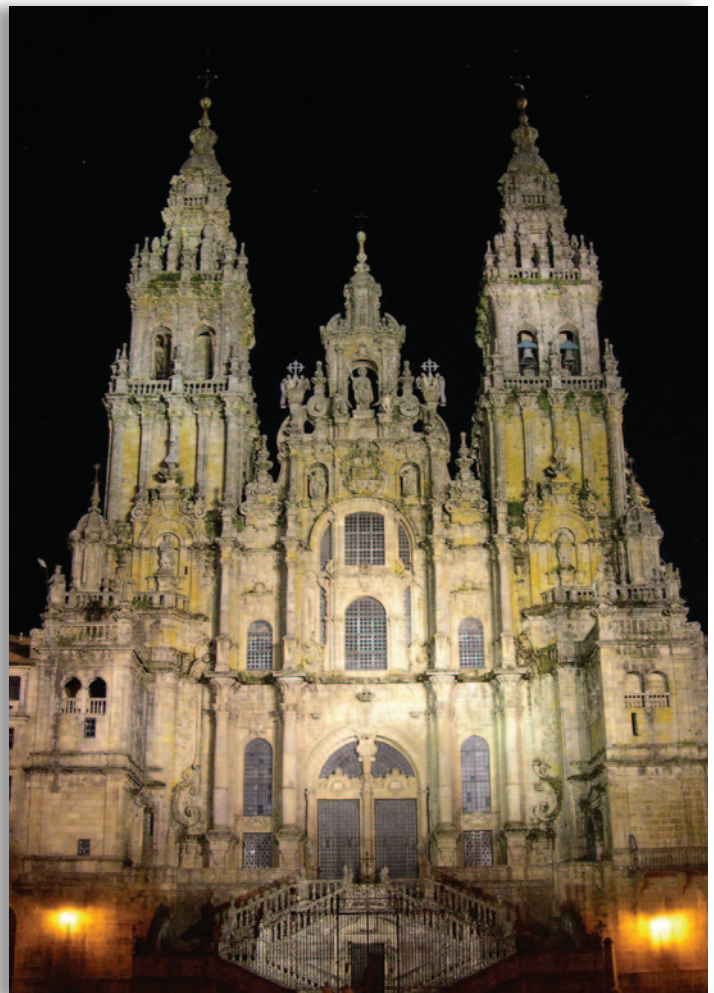
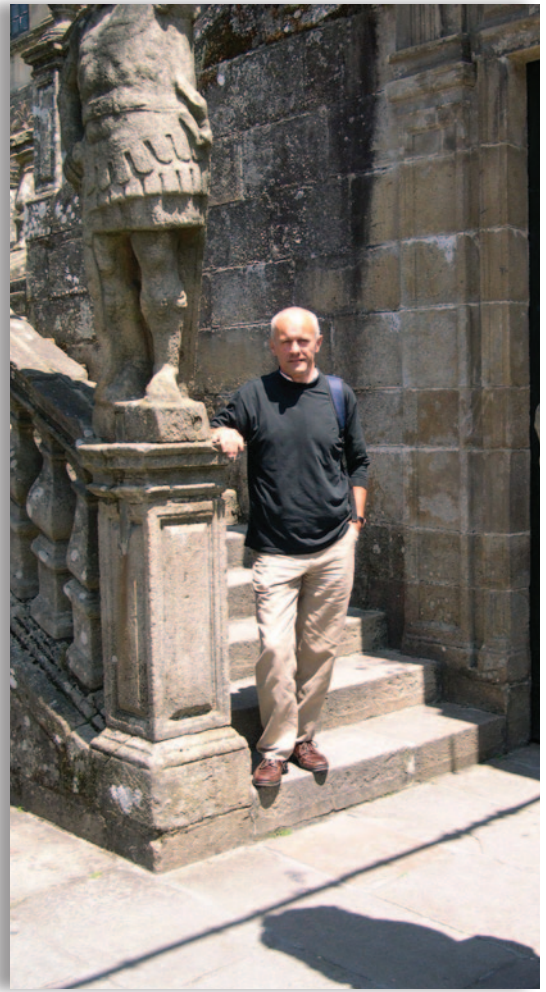
Életének kiemelkedő eseménye után meséljen egy kicsit a mindennapok kihívásairól: az intézet klinikai sugárfizikusaként mi a fő feladata?

– Az orvosokkal együttműködve azon dolgozunk, hogy a betegek minél kevesebb mellékhatás mellett kapják meg a gyógyító célú besugárzást. Bonyolult készülékekkel előállított nagy energiájú ionizáló sugárzással pusztítjuk el a daganatos sejteket. A modern képalkotó eljárások eredményeit felhasználva számítógépes szoftverrel tervezzük meg a beteg egyéni dóziseloszlását. Emellett dozimetria szempontból rendszeresen ellenőrizzük a besugárzó készülékeket. Fontosnak tartom az új sugárfizikai generáció kinevelését, ezért a Műszaki Egyetemen orvosi-fizikai graduális, a Semmelweis Egyetemen pedig klinikai sugárfizikus posztgraduális képzésben elméletet oktatok és gyakorlatot vezetek. Kutatásaim jelenleg a besugárzási módszerek hatékonyság szempontból történő összehasonlítására, illetve új kezelési eljárások kidolgozására irányulnak.

És mivel foglalkozik szabad idejében?

– Kevés szabadidőmben leginkább sportolok, futok vagy túrázok.

Várnából költözött Kaposvárra, tiszteletre-méltó karriert futott be. Hadjiev Janaki a Kaposvári Egyetem Egészségügyi Centrumának elnökhelyettese, és az Onkoradiológiai Intézet igazgatója szép elismerést őriz fiókjában: a Magyar Köztársaság Érdemrend Arany Fokozatú Keresztjének birtokosa. A kutatás és az oktatás mellett a gyógyítás tartja életben, ezért lett orvos.

„Csak csináljuk szépen, ami a dolgunk!”

Hol végezte az egyetemet?

– Az orvosi egyetemet Pécsen végeztem, ezt követően Kuhn Endre professor az egyetem radiológiai klinikájára hívott meg dolgozni. Tíz évet töltöttem itt, ezután hívtak Kaposvárra orvosigazgató-helyettesnek 2001-ben. 2004-ben lettem orvosigazgató majd a Kaposvári Egyetem Egészségügyi Centrumának onkológiáért felelős alelnökévé neveztek ki.

Hogyan kötött ki az onkológiánál?

– Az egyetemen onkológiából, sugárterápiából és pszichiátriából írtam tudományos diákköri dolgozatot. Végül a sugárterápia tanulmányozása során találtam meg azt, amit kerestem. Ebben nagy szerepe volt egy fizikusnak, az akkori témavezetőmnek, Treer Tivadarnak, akinek a személyisége nagyon megragadott.

Hadjiev Janaki Bulgáriában született, és abban a cipőben jár, mint a magyar orvosok közül most sokan: egy idegen országban próbál boldogulni. Sikerrel! Jól beszéli a nyelvünket, jól érzi magát Magyarországon, és tiszteletre méltó pályát futott be, amiben nyilván annak is szerepe lehet, hogy már az egyetemet is itt végezte.

Annak idején hogyan került éppen Magyarországra?

–1982-ben elvégeztem az angol kétnyelvű gimnáziumot Várnában, majd felvettek a várnai Orvostudományi Egyetemre. Abban az időben a szocialista országok között működött a diákcseré program, amelynek keretében a gimnáziumi és a felvételi eredmények alapján lehetett pályázni. Három hely volt Szovjetunióban, és egy Magyarországon. Az utóbbit pályáztam meg, és két év kötelező katonai szolgálat követően el is kezhettem a magyar nyelvet tanulni Budapesten a Nemzetközi Előkészítő Intézetben.

Könnyű volt Magyarországon karriert építeni?

– Nem tartom karriernek azt, amit csináltam. Repa Imre professor egyik kedvenc mondása, hogy: „Csak csináljuk szépen, ami a dolgunk!” Ezzel teljes mértékben egyetértek, és egyetértettem. Az egyetem befejezését követően elkezdtem csinálni „a dolgomat” így, ahogy tudom, és úgy gondolom, most is azt teszem. Nekem a gyógyítás az elsődleges. Ezért lettem orvos, ez tart életben.

Milyenek látja a magyarokat?

– Nem szeretek általánosítani, mindenféle emberrel találkoztam. Fontosabbnak tartom, hogy a magyarok milyenek látnak engem. Életem egyik legszebb pillanata volt, amikor tavaly átvehettem a Magyar Köztársaság Érdemrend Arany Fokozatú Keresztjét.

Hadjiev Janaki egy Magyarországon egyedülálló tudományos projektben is részt vesz: az országban egyetlen onkológiai centrumként közelbesugárzást végeznek MR-kép segítségével, és 2008-ban meghívták a kaposvári intézetet résztvevőnek egy nemzetközi projektbe. Megkérem, mutassa be.

– A brachyterápia során a méhnyakrák elleni terápia pontosságát javítjuk azzal, hogy MRI kép alapján végezzük a beavatkozást, a besugárzás tervezését, beadását és a kontrollt. Az MRI nagyon részletdús képminőséget biztosít az ultrahanghoz és a CT-hez képest is. A közelterápia során pedig, amikor a daganatba helyezük be a nagy dózisban sugárzó izotópot, akkor nagyon pontosan kell tudni, hová tegyük. 2002-ben indult a projekt az intézetünkben. Tapasztalataink alapján 2008-ban hívtak meg minket egy nemzetközi tanulmány résztvevői közé, ennek első eredményei 2011-ben születtek meg, és messze túlhaladták a várakozásokat. A lokális kontroll 96 százalékos eredményt mutatott, míg eddig már 76 százalék is jónak számított.

Ha jól sejtem, az orvostudománynak olyan ága ez, amelyben speciális készségekre is szükség van.

– Fiatalkoromban sokáig gépekkel és technikával akartam foglalkozni, mert érdekelt, főleg az orvosi műszerek, de annyira azért nem, hogy a műszaki egyetemre felvételizzek. Abból a szempontból szerencsés a beállítottságom, hogy sugárterápia során gépekkel is elég sokat kell foglalkozni. A pszichológia és a pszichiátria iránti vonzódásom is jól jön a napi munka során.

Tudom, hogy a gyerekek még kicsik, de hogyan látja, vonzódnak az orvosi hivatáshoz?

– Az egyik lányom gyakran mondja az anyjának: „Milyen jó neked, hogy egész nap babákkal játszol!” Mi semmilyen irányban nem akarjuk befolyásolni őket, engem sem kényszerítettek. Látják a „mi mintánkat”, és majd eldöntik.

Vámos Éva

Sok szépet mondott a munkájáról, pedig nehéz lehet onkológusnak lenni...

– Igen, van, amikor nehéz. Nem könnyű súlyos betegségekkel küzdő emberekkel találkozni nap, mint nap, és hosszú távon is mindig optimistának lenni, és optimális körülményeket biztosítani a számukra. Az is az én dolgom, hogy segítsek megtalálni számukra a test és a lélek egyensúlyát. Ez olyan feladat, ami túlmutat a szigorúan vett gyógyításon, ezért azt szoktam mondani, a gyógyítás során semmiképpen sem szabad csak a szűk szakmára koncentrálni. Minőséget kell képviselni és azt szolgáltatni a betegeknek, az embereknek minden szinten.

Elfoglalt ember, akinek a családjára nem túl sok ideje jut. Szerencsére megértőek, sőt egyelőre még kicsi lányai is vonzódnak látják az orvosi pályát.

– A feleségem tudja mit vállalt, hiszen ő is orvos. Az egyetemen dolgozik Pécsen, ahol élünk. Gyerekgyógyászattal foglalkozott, most pedig genetikával és gyermekneurológiával. Két lányom van, az egyik nyolc-, a másik hétéves. A pécsi horvát iskolába járnak.

Miért éppen oda?

– Az egyik ok az, hogy jó iskola és kicsi a létszám, a másik viszont az, hogy szeretném, hogy megismerjenek egy másik szláv nyelvet is. Bolgárul beszélnek, ha a horvátot is megtanulják, Oroszországtól Szlovéniáig mindenhol boldogulnának.

Fontos Önnek, hogy kötődjenek a bolgár kultúrához?

– Igen, bár már többet éltem Magyarországon, mint Bulgáriában. A szüleim már nem élek, de a nővéremet meg szoktuk látogatni. Nyáron elmegyünk a tengerpartra, és végigjárjuk a bolgár történelem „szent” helyeit.

Lilla szemtelenül fiatal, 2010-ben végzett a Pécsi tudományegyetem pszichológiai szakán. Önkéntesként krónikusan beteg gyerekeket táboroztat a Bátor Táborban, a Kékgyólyó utcában pedig a haldoklók ágyánál is gyakran ül. Gerlinger Lilla, az országos intézet egyik fiatal pszichológusa. Ahogy láttam, szobája a kórházban a nyugalom szigete. Betegekkel végzett munkájába, annak természetéből adódóan, nehezen látnak bele az orvosok. Pedig igazán nagy segítség az övé – és munkatársaié – letenni a terheket, erőt nyerni, lehetőségeket felismerni, tudatosabban élni.

Keresem a határait

Önkéntesként 2006 óta próbál mosolyt csalni a Bátor Tábor résztvevőinek arcára, és ezt teszi Barretstown-ban is. Megosztaná velünk az élményeit?

– 20 évesen jelentkeztem önkéntesnek, még az egyetem mellett. A terápiás rekreáció, amivel ott dolgoznak később a szakdolgozatom témája is lett. Amit ott tanultam, hogy egy beteg gyerek is csak gyerek szeretne lenni, kipróbálni új dolgokat, feszegetni a határait. Szóval vidám helyről van szó, ahol a játék a főszerep. Bár „drága volt a gyerekek belépője” – a tapasztalatot, amihez a betegség jutatta őket, gyakran nem cserélnék el semmiért. Felnőttként pedig felüdülés látni, ahogy kinyílnak, megtapasztalják, hogy a betegség dacára mi mindenre képesek.

Hogyan lett az onkológia területén dolgozó pszichológus?

– Már korán a pszichológia mellett döntöttem, szerettem volna érteni, mi van az érzelmi reakcióink hátterében, mi mozgatja az embereket. Emellett a szüleim orvosok, az egészségügyi klíma ismerős volt. Az onkológia felé pedig a Bátor Tábor és a családi táborok élménye vitt. Az országos intézet kapuját 2010 nyarán léptem át. Izgalommal töltött el, hogy mélyvízbe kerülök és örültem, hogy Riskó Ágnes, aki a szakmában tapasztalt és elismert szakember, jelen van számunkra a kezde-

teknél. Az eleje nehéz volt: friss diplomásként meg kellett tanulnom, mik ennek a területnek sajátosságai, milyen pszichológus vagyok én és hol vannak a munkám határai.

8 pszichológus segíti a betegeket. Mi a fő feladatuk?

– Az Intézetben több mint 20 éve dolgoznak pszichológusok. A mostani struktúra az elmúlt 3 évben alakult ki – osztályokhoz rendelve dolgozunk, együtt az orvosokkal. Ott vagyunk a viziten az onko-teamben, és egyaránt kezelünk betegágy mellett és ambulánsan is. Mindez stabil jelentéset eredményez. Végünk önkéntes pszichológiai szűrést: hangulati élet, szorongás, társas támogatottság, segítségre szorultság témaköreiben. Van pszichológiai konzultáció a betegek és hozzátartozók részére, ami kiegészülhet diagnosztikával. A betegséggel való megküzdéshez minden pszichés energiára szükség van, ezért a legfontosabb pillére a munkánknak a támogató terápia. Krízishelyzetben – ilyen lehet a diagnózis közlése vagy a visszaesés –, ami gyakran tudati beszűküléssel jár együtt. Igyekszünk abban segíteni a pácienset, hogy azonosítani tudja saját erőforrásait, melyekből merítve a krízisből egy fordulópont lehet és elindulhat egy szükségszerű változás. Mindemellett csoportosan autogén-, illetve simonton-tréning segítségével tanítjuk relaxálni a pácienseket.

Mi a legküzdelmesebb része a munkájának?

– A rák komplex eredetű, a köztudatban mégis elterjedt egy veszélyes vélekedés. Eszerint „magának csinálta” az ember a betegséget, fejben dönt és dől el minden, és csak pozitívan, csak a jóra szabad gondolni. Mindez nagy büntudatot okozhat, nyomás alá helyezheti az illetőt. A valódi pozitív gondolkodás egyébként attól az, hogy létezés elvű: abból indulok ki, amim van, és ehhez számba kell vennem a realitást, a lehetőségeimet, és úgy haladni valami felé (nem pedig valami elől). A lehetőségek feltárásában igyekszünk segíteni, és hogy az illető aktívan vehessen részt ebben a folyamatban.

Haldoklókkal is foglalkozik. Mi segít a halál feldolgozásában nekik, és Önnek?

– Az, hogy mi segít nekik, azt én is tanulom tőlük. Sokat számít, hogy méltóságban teljen ez az időszak és fontos, hogy rendezni tudja az életét kívül és belül egyaránt. Mi talán abban tudunk segíteni, hogy a hallállal és haldoklással kapcsolatos érzéseket az illető megfogalmazza és így megfoghatóvá tegye. Az mindenképp segít a feldolgozásban, hogy szánok időt arra, hogy végiggondoljam és lezárjam a kapcsolatunkat az adott pácienssel.

Nehéz helyzetben vannak az intézet dolgozói, rengeteg szenvedést látnak nap mint nap. Mit tesznek kiégés ellen?

– Feszített tempóban, erős érzelmi terheléssel dolgozunk, a meghirdetett relaxációs csoportba még kevesen jutnak el. Ez egy friss dolog, de a lehetőség adott, az üzenet pedig az, hogy ahhoz, hogy másoknak segíteni tudjunk, magunkra is kell időt szánni.

Gyakran hallani, hogy a rákos betegek családtagjainak egy része is megbetegszik. Mivel hozható ez összefüggésbe?

– A daganatos betegség gyakran hatással van a családtagokra is. Nem csak a hosszan tartó ápolást igénylők, de hozzátartozók számára is nagyon igénybevevő lehet ez az időszak mind fizikailag, mind lelkileg. A kimerültséggel összefüggésbe hozható, hogy 40-60% megbetegszik (nem feltétlenül daganatos betegséggel). A túlzott fizikai és pszichés terhelés egy erősen igénybe vett immunrendszerrel rendelkező embert fogékonyabbá tehet a megbetegedésre. Egyébként pedig elmondható, hogy a társas támogatottság nagyon sokat számít a megküzdésben, hatalmas védőfaktor. Az elfogadó, támogató, őszinte légkör nagy jelentőséggel bír az egész család számára.

Ön mivel tölti fel magát, és mivel foglalkozik legszívesebben szabadidejében?

– Sokat számítanak a szakmai továbbképzések, konferenciák, számomra ezek izgalmasak és inspirálóak. Nagy gasztró- és bor-rajongó vagyok, ilyen programokon sokszor veszek részt és egészen komoly összegeket költök színházra, mozira is. Ha tele van a fejem, úszom, szaunázom; egy jó baráti beszélgetés pedig engem is könnyen helyrebillent.

Gubcsi Anikó

Nórának a betegek mosolya ad erőt...

“*Mindig rá kell hangolódni a beteg személyiségére, meg kell érezni, hogy milyen formában és mikor tájékoztathatjuk az állapotáról! A páciensek mosolya, bizalma pedig ahhoz ad erőt, hogy másnap folytatni tudjam a hivatásomat!*”

Hittel, lélekkel, szível gyógyító orvos. Olyan, aki fontosnak tartja betegei lelki támogatását is az onkoterápiás kezelése során. Ráhangelődik a beteg személyiségére, vallja, hogy a kezelés eredményessége az objektív mutatókon túl, a személyes kapcsolaton, az orvos-beteg bizalom alakulásán múlik. Bittner Nórának a betegek mosolya ad erőt, hogy kiartson választott hivatása mellett.

Bevallom, nagyon sokáig bolyongtam a Kékgolyó utcai Intézetben. Ezt nehezítette, hogy fújt a szél és oda föntről valami esett is. A kóddal működő ajtók és épületek rengetegében elveszettnek éreztem magam. Végül ázottan, de rátaláltam a főorvos asszonyra. És újfent megállapítottam, hogy az újságírói munkának a rátalálás a legnehezebb része.

Az év orvosa díjjal kezdjük, hiszen volt olyan esztendő, amikor az Országos Onkológiai Intézet főorvosa nyerte meg az Astellas által alapított díjat.

– Ez a kitüntetés valójában a betegektől származik, ők terjesztettek fel engem. 2007-ben alapították a díjat és én mindjárt az elsők között lehettem. Azóta is nagy megtiszteltetésnek tartom, hiszen ez egy visszajelzés a betegek részéről, hogy a tudományos szakmai segítségen túl az emberségemmel is hozzájárulok a gyógyulásukhoz. Természetesen nagy felelősséget is jelent, hiszen ezt követően mindenki többet vár a díjazott orvostól.

Tudom, hogy részt vett daganat ellenes gyógyszerek nemzetközi kutatásában, és klinikai farmakológus szak-

képesítést is szerzett. Életrajzából a szolid tumorok kutatása sem hiányzik. Bár tudnám, hogy mi az!

– Mindjárt mondom. A különböző szervekben elhelyezkedő és onnan kiinduló daganatokat hívjuk szolid tumoroknak. Mert meghatározható az a szerv, ahonnan kiindul. Ez lehet emlő, tüdő, máj, bélrendszer. Ennek az ellentétje pedig vérképzőszervi hematológiai betegségek, melyek az egész szervezetet érintik.

Közben megjegyezhetem, hogy milyen gyönyörű zöld szeme van? Gondolom, sokan belebolondultak...

– Nem sokan. Elvált asszonyként egyedül nevelem a húsz éves fiamat.

Folytassuk a tudományt. Ki akarom tanulni a szakmát, mert arra kérnék választ, hogy mi az a molekuláris target?

– A daganat terápia hatalmas fejlődésen ment át. Megindult a kémiai nehézfémek, stb. kutatása. Aztán a kétezres években volt egy nagy áttörés, és megjelentek a célzott terápiák, vagyis a molekuláris targetek. Ami azt jelenti, hogy az előre levett szövettani mintából meghatározható, hogy blokkolható-e a daganatos folyamat. Ezeknek a mellékhatása is teljesen más, mint kemoterápiás szereknek, hisz azok a sejt osztódását gátolják, ezek pedig nem a daganatos sejtet pusztítják. Ez ma már számos daganat típus esetében jól alkalmazható.

Ehhez a gyógyulási módhoz bárki emberfia hozzájuthat?

– Igen. Elméletileg biztosan. Én a tüdődaganatokat kutatom, még szerények az eredmények, mert nagyon sokáig nem jelentkeznek a tünetek, és nagyon gyorsan lezajlónak.

Azon csodálkozom, hogy a tüdőszűrés mennyire nem mutatja ki a daganatot. Jól van ez így?

„Az év orvosa” portálról...

Amikor először találkoztam Bittner doktornővel, bemutatkoztunk egymásnak, én már akkor tudtam, hogy nagyon jó kezekben leszek. Szívem mélyén éreztem, hogy egy olyan orvos segít a gyógyulásomban, aki nem csak mint orvos, de egy szív-lélek ember! Rábízhatom az életemet, Kértem, hogy őszintén mondjon el mindent, mi történik az elkövetkezendő időkben, hogy felkészülhessek a nehéz időszakra. Első kérdésem az volt, hogy mennyi esélyem van a gyógyulásra? 75% – mondta. Én pedig válaszoltam, hogy nekem, csak 25%-ot kell hozzá segítenem, és akkor meggyógyulok. Rám nézett, azzal a kedves mosolyával, megcirógatta a kezemet, és azt válaszolta, hogy így nagy esélyem van a gyógyulásra. Első találkozásunkkor egy névjegykártyát kaptam tőle azzal, hogy ha bármikor, bármilyen problémám lesz csak nyugodtan hívjam, mindenben a segítségemre lesz!

A harmadik kemoterápián nagyon rosszul voltam. Este 8 órakor a lányom hívta a doktornőt, hogy hogyan lehetne segíteni a tünetem enyhítésén. Elmondott mindent a lányomnak, majd kérte, hogy adja át a telefont nekem, személyesen szeretne velem beszélni. A doktornő újra elmondta, mit kell tennem, hogy jobban legyek. Az ő türelmes kedvességével olyannyira megnyugtató, hogy azt mondtam, ki kell bírnom, egy csodálatos, türelmes, kedves orvos van mellettem, baj nem lehet.

A vérképem a kemoterápiás kezelése alatt nagyon rossz eredményeket mutatott, kaptam injekciókat, melyeket itthon kellett naponta beadni. Olyan fájdalmaim voltak a vérképződés miatt, mintha szülni készültem volna. Éjjel 10 órakor már nem bírtam tovább. Szégyenkezve a késői zavarás miatt, felhívtam a doktornőmet. Készségesen segített, mit kell tennem, és milyen gyógyszert vegyek be. Éreztem a hangján azt a kedvességet, segítő szándékot, amellyel mindig megnyugtató. Ismét talpra álltam, nem hagytam el magam, mert tudtam, és éreztem, azt a biztonságot, amit ő ad, mindig működik.

Bizony a depresszió a hatalmába kerített. Amikor úgy éreztem, nem tudom megoldani a problémáimat, felhívtam, kérve a segítségét, mindig meg tudott nyugtatni, mert éreztem szavaiból a szeretetteljes segítséget.

A következő kemoterápiás kezelésnél ismét rosszul lettem még ott a kórházban. Mielőtt a doktornőm hazament volna bejött a kórterembe és megkérdezte, hogy viseltem a kezelést. Látta a szememből a szomorúságot, és ekkor azt mondta, menjek be a vizsgálóba. Szemembe nézett és kérdezte mi a baj. Én csak annyit mondtam, hogy kész, ennyi volt. Kedvesen rám nézett, megsimogatta kezemet, és azt mondta: emlékszik az első napra? Akkor megbeszéltük, hogy mindenben a segítségére leszek. Ahogy rám nézett és kedvesen beszélt velem, sugárzott belőle az ember iránti szeretet. Ismét erőt kaptam tőle, hogy a kezeléseket végigcsináljam. Hát így végigszenvedtük az összes kezelést.

– Nincs, de mostantól meg is szűnik. Helyét egy alacsony dóziszú CT veszi át, mellyel korábban észrevehető az elváltozások. A hozzáférése és elterjesztése nagy feladat még.

Elértem a befogadási képességem határáig. Néhány hétköznapi villámkérdést még feltennék. Szeret és tud főzni?

– Igen. Az abszolút kikapcsolódást jelenti. A normál magyar kosztot részesítem előnybe.

Mi a fia kedvenc étele?

– Ő a reformtáplálkozás híve, pulyka vagy csirkemell a kedvence. Igyekszem őt ebből kibillenteni, hogy kedvelje a szaftosabb ételeket is.

Ha valaki udvarolni szeretne, hozzon virágot?

– Igen.

Kedvenc nyaralóhelye?

– Ahol víz van, a tenger susogása nagyon megnyugtató számomra. Ami eddig végképp megvalósított az álmaimat, az Toscana.

Kikapcsolódnival, hogy szokott?

– Zenével. A jó zenével.

ByeAlex is belefér az ízlésébe?

– Igen. Egy kellemes dalt adott elő, fülbemásható zenei megoldásokkal, és a nyelvi leleményeknek sem volt híján.

Hú, de felkészült!

– Szeretek énekelni, sokáig kórusban énekeltem. Évek óta érlelődik a gondolat, hogy felkeressek egy énektanárt. Kizárólag a magam örömére.

Ültetett már virágot?

– Hogyne! Kedvencem a muskátli és margaréta-félék.

Bozsán Eta

Megrázó látni, szagolni. Hárítok. Még nem ültettem a halált a vállamra. Ilyen érzésekkel vártam az országos intézet Fej-, nyaksebészeti Osztályán Szalai Mártát, az intézet ápolási igazgató helyettesét, az osztály főnövérét.

Itt a betegekbe nem lehet kegyes hazugságokkal lelket önteni, mert nincs orruk vagy szemük, vagy öklömnyi daganat nőtt a nyakukon. Márta mégis tizenhat éve „otthon van” itt, és két hűgával együtt „ez élteti”. Minden esetre nem csodálkozom azon, hogy létrehozta az onkológia fényes oldalát is, a Százszorszép Hastánc Klubot, egy rehabilitációt Vénusz-módra.

Miért lett ápoló, onkológiai szakápoló? Erre született?

– Gyerekkoromban a nagypám sokat mesélt nekem az életéről. A háborúban szanitéc volt: sérült katonákat és civileket látott el, életet mentett. Ő volt az én hősöm. Miatta öltöztem 6 évesen ápolónőnek a farsangon, és ez a „jelmez” rajtam is maradt. Mindig is ápolónő akartam lenni. Egészségügyi szakközépiskolás voltam, amikor nagypapát 3 hónap alatt elvitte a tüdőrák. Innen ered az onkológiai betegek iránti elkötelezettségem.

Azt vallja, hogy minden onkológiai betegnek egyenként kell kezdet nyújtani, amibe belekapaszkozhat. Mivel tud leginkább enyhíteni a kínokon?

– A betegség hatásai és személyes megélése minden embernél más. A kórházi betegellátás megoldott, de a páciensek kikerülve a rendszerünkbe magukra maradnak testi és lelki problémáikkal egyaránt. A terveim egyike egy országos rehabilitációs hálózat kiépítése, amely a hazabocsájtottaknak segítene az „újraszületésben”. Segíthetnének a here-tumoros fiatalembereken és a sztómákat viselőknél is, például művészetterápiával. Hiszem, hogy az onkológiai osztályokon van 1-2 fanatikus szakdolgozó, aki segítségemre lesz ebben a szabadidejében.

Mi is megsiratjuk a beteget...

Látja a szenvedést, és talán van, hogy a kezei között hálnak meg. Hogyan dolgozza ezt fel?

– Fontos, hogy ne a betegséget, hanem a beteget kezeljük. Az ápolók végigkísérik a betegeket a terápiák hatásainak, mellékhatásainak elszenvedésében.

Sokszor a tehetetlenség érzése bennünket is úgy nyomaszt, mint a betegeinket, akik a hosszú kezelési idő alatt akaratlanul is közel kerülnek hozzánk érzelmileg. Olykor rajtunk is megfigyelhetők a gyászreakciók tünetei, megsiratjuk a beteget, pedig tudjuk, neki ez már megváltás volt. A feldolgozásban sokat segít nekem a Klubom, a kollégáim, a családom, a halál elfogadásában pedig a hitem.

Mit tart a legnehezebb feladatának, és mit a legszebbnek?

Példáképe

Florence Nightingale

„A rendezvényt felmelegítette, megszínesítette, felpozdította a Százszorszépek gyönyörű tánca. Mindegyikük valóban királynő volt. Idősek és fiatalok fátyollal és csörgős szoknyával, kecses kézmozdulatokkal kísérve ringatták csípőjüket az arab dob ritmusára. Legtöbbjük túlélte és leküzdötte a rákot, mondhatni feltámadt és újra megszületett nőként. Szalai Márta, az intézet ápolásai igazgató helyettese nagyszerű ötletet valósított meg: rehabilitációt és prevenciót kombinált hastánc, beszélgetéssel, önvédelmi, pszichológiai, kozmetikai, plasztikai és egyéb praktikákkal. Ez a Százszorszép Hastánc Klub. „A Klub az életörömet adta vissza: az Életemet. Kifejezhetetlen az a szeretet, törődés, meghallgatás, amiben részesülünk. Boldogok vagyunk, hogy ott lehetünk.” – mondták el a nem mindennapi táncosok, akiknek a heti egyszeri együttlét és a szép koreográfiák bemutatása minden kétséget kizárólag fényt hoz az életükbe. Ezt tükrözi állandó mosolyuk.”

– Mindkettő egyben maga az onkológiai hivatás. Komplex szakmai felkészültséget igényel, folyamatos tanulást. Ezt a tudást kell leképezni az egyénekre, ami szerintem egyfajta művészet. Nehéz feladat végigkísérni a betegség és kezelés hatásait a betegeken és törődni a családtagjaikkal is, de a legszebb pillanat, amikor valaki meggyógyul. Az „onkológia” nagyon jó személyiségformáló hatású: több mindent észreveszünk a világból és több mindennek örülünk.

Változtatna valamin?

– A mi osztályunk struktúráját vezetném be mindenhol, kiegészítve azt rehabilitációs nővérrel. Maximum öt beteg ellátását bíznám egy kórtermes nővérré és bevonnék önkénteseket is. Több időt szánnék a hozzátartozók ellátására, vezetésére. Rekreációs programokat szerveznék a dolgozóknak érzelmi rehabilitációs céllal.

Hastáncal gyógyulni. Egy olyan szakmai módszert és programot dolgozott ki, amely világon egyedülálló az onkológiai rehabilitáció terén. Miből áll ez a program, ami a Százszorszép Hastánc Klubban megvalósul? És hogyan fogadta a szakma?

– Mielőtt belevágtam a feladatba, felkészültem, és szakmai alapokra „írtam át” a tánc technikai részleteit. Az egyetemi végzettségem mellé letettem az orientális tánc vizsgát. Szerettem volna bizonyítani, hogy az ötlet nem „ördögtől való”. Az alap tehát a hastánc, ami old és feltölt. Tágabb értelemben ez komplex testi, fizikális és pszichés rehabilitáció az önértékelésükben sérült, rossz fizikai státuszú daganatos megbetegedéssel küzdő hölgyek részére. A foglalkozások során beleláthatok az életükbe, és így olyan dolgokat is megtudtam, amiket nem írnak a tankönyvek. A program később kiegészült az onkológiai dolgozók kiegészítő elleni prevenciójával, így a csoportunk tagjai között van ápoló, gyógytornász, pszichológus. Ők

egyrésztől rekreálnak, másrésztől az én munkámban is segítséget nyújtanak. A PhD munkám a klub számszerűsíthető eredményeit dolgozza fel. Vizsgáltam az életminőség, az életelégedettség és a társas támogatottság változásait, illetve tartalomelemző pszichológiai módszerrel a lelki hatásokat. Az eredményeink egyértelműen a módszer hatékonyságát támasztják alá: helye van az onkológiai rehabilitációban. A szakma jól fogadta a kezdeményezést. Volt, aki furcsállotta, de csendesen kívárta a végeredményt. Ma már ápolók, onkológusok és pszichológusok is ajánlják a betegeknek.

Magam is részese voltam egy elbűvölő előadásnak az országos intézet és a Kor Kontroll Társaság nyílt napján.

– Szeretnénk megmutatni a világnak, hogy a rák nem feltétlenül halálos kór. Mi több, sokaknak ez a diagnózis segít abban, hogy ÉLJENEK..., hogy bebizonyítsák: a rák után is van élet.

Ritkaság, de van példaképe.

– Igen. Asszonyok, akik a társadalmi konvenciók ellenére a semmiből létrehozták az ápolási hivatást. Ők Florence Nightingale és Trugly Margit. Florence úri-nő létére ápolónőnek szegődött. Ez abban a korban összeegyeztethetetlen volt a státuszával. Az ápolás is hagyott némi kívánnivalót. A semmiből, hihetetlen energiával és kitartással felépítette azt amiben hitt. Megreformálta az ápolást, illetve a betegellátást, iskolát hozott létre, a szakmánknak pedig presztízt adott, illetve hivatássá emelte. Magyar viszonylatban pedig érdemes pár szót ejteni a Kékkeresztes Márta Betegápolókról. Ezt az egyesületet Trugly Margit hozta létre és nagyon hasonló a Nightingale történetéhez. Az ő munkássága hasonlóan alakult. Létrehozta a semmiből az ápolást, az iskolát. Ő a mi Nightingale-ünk... Ő az én másik nagy példaképem. Arról nem is beszélve, hogy véletlenek nincsenek... Márta volt a nevük, és az Intézetünk elődjében dolgoztak...

Gubcsi Anikó

Ki segít a segítőkön?

„Nagyon elhivatottnak kell lenni ahhoz, hogy valaki onkológián dolgozzék” – vallja Hanyecz Kata az Országos Onkológiai Intézet ápolási igazgatója, aki még ifjú leányként kezdett itt, most pedig közel 500 dolgozót vezet az osztályvezető főorvosokkal együttműködve. Munkatársunk az ápolás jelenéről és jövőjéről kérdezte.

Kevesen választják az ápolási hivatást, mert emberpróbáló. Ön miért választotta, és miért az onkológiát?

– Nagycsaládban nőttem föl, anyáskodtam a kisebb testvéreimen, és oly nagy volt a gyerekszeretetem, hogy velük gondoltam foglalkozni később is. De máshogy lett. A kicsi faluból egyetlen esélyként családi kapcsolat révén kerültem a fővárosba. 1976-ban az országos intézetben tanfolyamos ápolóként kezdtem. Milyen nyugodt volt akkor még az élet itt! Nagyon megszerettem, és nekem ennyi elég volt ahhoz, hogy maradjak. A nőgyógyászatot kezdtem, következett a radiológia, aztán az akkor megnyíló intenzív osztály. Emellett folyamatosan tanultam. Fiatalok voltunk, az osztályon egymásért éltünk és a betegekért, vidám időkre emlékszem vissza. Miután férjhez mentem, három gyereket szültem, és tíz évig voltam ott-hon velük, közben szereztem két diplomát. 2000-től vagyok ápolási igazgató.

A terület vezetőjeként bizonyára a munkatársai lelkiállapota is fontos. Milyen programokat szerveztek a számukra?

– Az ápolók lelki értelemben kiszolgáltatottak: ha sokat adunk magunkból, és nincs hol feltöltődni, az megbosszulja magát. Sajnos nem mindenhol van családi támogatás a háttérben. Az a csapat, amelyik régóta itt dolgozik, rájött, hogy a lelki feltöltődés elengedhetetlen.

Először tornát indítottunk: jóga-, gerinc- és tartásjavító gyakorlatokkal. Ezt a rehabilitációs osztály munkatársai mai napig tartják jó eredményekkel. „Ki segít a segítőkön?” címmel havi rendszerességgel előadás-sorozatot indítottunk immáron 3 éve.

Az első előadást a főigazgató tartotta, éppen az ápolók lelki kiszolgáltatottságáról. Ezt számos előadó követte: Janig Péter atya kórházunk lelkésze, Kovács Péter intézeti pszichológus, és még sokan mások.

Vannak rekreációs lehetőségek is, mint a bakonybéli monostorban, vagy a szakmai programokban, például a konferenciákon, a MOT vándorgyűlésen vagy a „Kékgolyó napokon”.

Belső pontszerző képzésünk is van: volt már kemoterápia-, sugárterápia-, XXI. századi sebészet témákban, és lesz nőgyógyászati szűrés és onkopszichológia. Már évekkel ezelőtt készítettünk egy burn-out felmérést, de nem kaptunk hiteles képet. Tavaly újra felmértük az ágy mellett dolgozó ápolók lelki állapotát, és az eredmény: 15% az, akinek szüksége lenne feltöltődésre, vagy beszélgetésre. A személyes, illetve kis csoportban történő foglalkozásokat külső szakember tartja, és egyre többen

jelentkeznek, mert belátták a hasznát. Az intézmény pszichológusai is aktívak, kétszer szerveztek teltházas előadást a dolgozóknak lelki feltöltődésük érdekében. Ők arra is felkészítenek, hogy miként tudunk a betegeknek még jobban segíteni.

Eredményesnek tartja az előadásokat?

– Jó látni, hogy a dolgozók mindennapi életébe beépült mindez, és már várják a programokat. Érzik a törődést, és erőt merítenek belőle.

Ön mivel töltődik fel?

– A családommal és a szakmai sikereimmel. Elégedett ember vagyok. Hétfőgként jól esik a sütés-főzés – a házimunka nekem lelki feltöltődés – közben szeretek ezen-azon gondolkodni. Aztán kirándulás, hangverseny, színház – sok lehetőség van a szórakozásra.

Mi az ápolók legfontosabb feladata a daganatos betegek gyógyításában?

– A szakmai teendőkön túl a beteg iránt érzett empátiában és a segíteni akarásban.

Milyen az ápolók jelenlegi helyzete?

– Nehéz jó, elhivatott szakembert találni: vagy a szakképesítés hiányzik vagy a gyakorlat. A nem elhivatottak pedig nem is bírják az onkológiát. Meg kell becsülni a jó ápolókat, és érdemes meggondolni, kit hagyunk elmenni, mert nehéz a pótlás. Jelenleg úgy 10 jól képzett, elhivatott ápoló hiányzik.

Megszűnt a szakápolók nappali képzése. Mi lesz Ön szerint ennek a következménye?

– Látván ennek hiányát, szerencsére újraindítják. A fő probléma, hogy a képzésen az elméleti oktatás mellett nem szereznek megfelelő gyakor-

latot. Az én időmben volt demonstrációs terem, tankórterem, most közvetlenül a betegellátásban kell mindent kezdeni (mint az orvosoknak). Újra lesz tankórterem, és központilag szervezik majd a gyakorlatot – ez a jövő ígérete, s többen is azon szorgoskodunk, hogy ez megvalósuljon.

Mit tart a legnehezebb feladatának? És mit a legszebbnek?

– Nehéz átadni azt, hogy milyennek kell lennie egy nővérnek. Legszebb pedig az, hogy az intézet nagyon sokat változott jó irányba. Igaz, ezzel együtt felgyorsultak a mindennapjaink, és ebben kell megtalálni az egyensúlyt. Bár van hierarchia, de együttműködésben élünk. Én úgy látom ez nehezebb lett az elmúlt években, talán amiatt is, hogy a megszokott régi csapat új kollegákkal bővült, akikkel még harmonizálódni kell.

Mit tart élete értelmének?

– Minden az, ami körülvesz: család, munka és sorolhatnám – ez teljesen kerek.

Gubcsi Anikó

Piros farmer és repülő hollandi...

Két szó cikázik a fejemben, ha az Országos Onkológiai Intézet Sugárterápiás osztályát vezető főorvossal folytatott beszélgetésre gondolok: Polgár Csaba igen határozott és legalább annyira könnyed. Na jó, hazudtam, sok más szó is eszembe jut, konkrétan Ady Endre: A csaló vitorlás című verse:

*„Sohse kívántam megállni:
Rév és nyugvás aprók dolga.
Pompás volna
Bizony, tudom, kisdedeknek,
Kiknél minden: kimért, órás...”*

Hogy miért pont ezek a sorok? Máris kiderül...

– Édesapám az Uzsokiban volt nőgyógyász. Németh professzor úrral, aki akkor az ottani onko-radiológia vezetőjeként dolgozott, jó szakmai-baráti kapcsolatot ápoltak, és miután a professzor átjött ide, az intézetbe, hozzá vitt el apukám- sosem felejttem el, egy piros farmerban voltam-, hogy segítsen nőgyógyász vagy sebész állást találni. Két nappal később visszajelzett, hogy sajnos nőgyógyász-állás nincs Pesten, de felajánlotta, hogy idejöhetek, s ha tetszik, maradok, ha nem, akkor addig biztosít helyet, édesapámra való tekintettel, amíg nem találok mást.

Nekem mindig fontos volt a manualitás, és hamar kiderült, hogy a sugárterápiának része a kézügyességet igénylő brachyterápia. Ahogy telt az idő, egyre jobban megtetszett az itteni munka, úgyhogy végül maradtam, és ezt egyáltalán nem bántam meg. Sokszor gondolkodtam azon, hogy

ha egy kórházban kezdem volna dolgozni, mondjuk húsz éve, akkor most hol tartanék. Bár ez már sosem fog kiderülni, mégis majdnem biztos vagyok benne, hogy nem jutottam volna el egy országos intézet osztályának a vezetéséig.

A „piros farmeros” első találkozás után hogy alakult az utad itt, az intézetben?

– Öten-hatan kezdtünk együtt, egyrészt jó barátságok szövődtek, másrészt egy ösztönző verseny-szellem formálódott. Németh prof föllállított egy pontrendszert ahhoz, hogy mikor lehet belőlünk adjunktus, főorvos- négy pontot ért például egy elsőszerezős, angol nyelvű cikk. Aki tizenhat pontot elért, adjunktussá, aki harminckettőt, főorvossá válhatott. Ez nem volt kevés. Fodor tanár úr,

későbbi osztályvezetőm szárnyai alá kerülve, viszonylag hamar elkezdtem művelni a közös tudományt, emledeganatok sugárterápiájából születtek a cikkek, először magyarul, aztán angolul. '99-ben, két évvel a szakvizsga után bekopogtattam a Profhoz, hogy megvannak a cikkeim. Nyugtázta és kinevezett adjunktusnak, a csapatból elsőként. Amikor egy év múlva újra bementem hozzá, hogy megvan a 32 pont, kicsit meglepődött, de tartotta magát a megállapodáshoz, kinevezett főorvosnak, majd 2001-ben összeállt a PhD-dolgozatom is. Né-

meth professzor 2002-ben adta át a stafétát Fodor tanár úrnak, akivel nemcsak szakmai, hanem atya-fíúi kapcsolatban állunk azóta is. Ahogy átvette az osztályt, én lettem az osztályvezető-helyettes, megkaptam a brachyterápiás részleg, illetve az akkor még két fekvő részleg egyikének vezetését. 2009 óta pedig vezetem az osztályt.

Nyílegyenesnek tűnik a pályád, nem is voltak oldalhajtások?

– Nem igazán, úgyhogy rendkívül szerencsésnek tartom magam. Ehhez a viszonylag gyors karrierhez olyan vezetőkre volt szükség, és ebbe beleértem Kásler főigazgató urat, illetve mindkét osztályveze-

tőmet is, akik nem csak úgy „elnézték” a munkámat, hanem segítettek, bíztattak és őszintén együtt örültek a közös szakmai sikereknek. Másfajta légkörben – hi-

ába a tehetség és a szorgalom –, ez a fejlődés egy nálam sokkal tehetségesebb embernek sem sikerülne.

Biztosan így van, de nyilván rengeteg idő, és koncentráltan végzett munka kellett ahhoz, hogy ott légy, ahol most vagy. Mivel „töltöd” magad?

– Például sporttal. Tavasztól-őszig heti kétszer futok, és kétszer edzek kondi teremben. Hidegben ez három kondizásra és egy futásra módosul. A hétvége pedig áprilistól októberig a nagy szerelemé, a vitorlázásé: Balatonföldvár, Spartacus Vitorlás Egyesület. Hat évesen kezdtem, hét éves korom óta vagyok igazolt versenyző az egyesületben.

Ennek családi hagyományai vannak nálatok? Hogyhogy ilyen „csöpp korodban” kezdted?

– Akkoriban édesanyám a Bizománnyi Áruház Vállalatban dolgozott, ráadásul, sport-bazár vonalon becsüsként. A '70-es évek végén, 80-as évek elején a vitorlázás, a nyugati vitorlák behozatala nem volt olyan egyszerű. A nyugaton vett vitorlákat be kellett hozni a határon a hajóponyva alatt, és ahhoz, hogy legálisá váljon a történet, a bizományin át kellett futtatni a „portékát”, vagyis, eladni, mint használt vitorlát, majd a bizományi csekély felárával újraszárolni... Ezt tették az élversenyzők is, így aztán édesanyámat az összes vitorlás edző ismerte. Így kezdődött a kapcsolatom a vitorlázással. A földvári egyesülethez csatlakoztunk, a bátyámmal együtt. Ő abbahagyta a versenyzést, de én ott ragadtam, és végigjártam az utat: optimist, kadett, 420-as, 470-es, és '89 óta a repülő hollandi.

repülő hollandi

Lehet, hogy illene képben lennem, de mondd el, kérlek, mit kell tudni az utóbbiról!

– Ez egy 6 méter 5 centis, svertes hajó, hosszú ideig az ún. High Performance Dinghy kategóriában volt olimpiai hajóosztály. Az egytestű hajók között sokáig ez volt a leggyorsabb. A repülő hollandi a magyar vitorlázás legsikeresebb hajóosztálya, a Detrefivérek 1980-ban, a moszkvai olimpián ebben a hajóosztályban szereztek bronzérmeket, a Pomucz-Argay páros '89-ben nyert Európa-Bajnokságot, és ott van a Majthényi-Domokos páros, kilencszeres világbajnokok. Mind-egyik duó a földvári Spartacusban érte el sikereit, a mai napig Majthényiékkel tudunk edzeni, amikor sikerül összeegyeztetni.

Mire mi beletanultunk a hollandizás rejtelseibe, addigra '92-ben pont lekerült az olimpiáról. Ez akkor kedvezett nekünk, hiszen számos, olimpiai reményeket kergető, profi vitorlázó átült más hajóosztályba.

Ezek szerint jó eredményeket értek, értek el.

– Az említett urak a világ legjobbjai, természetesen, őket nem tudjuk megszorítani, de ha komolyan készülünk, és karban tartjuk a fölszerelést, akkor az élmezőny végére oda tudunk érni. Egyszer VB-n, egyszer EB-n voltunk összetettben negyedik, végeztünk a hatodik, a nyolcadik helyen, és tavaly a spanyolországi EB-n tizenegyedikként. Hatalmas élmény, amikor hátranézünk, és 60-70 hajó van mögöttünk, azokkal a szép, színes vitorlával.

Részben választál is a következő kérdésekre, nevezetesen, hogy mi vonz leginkább a vitorlázásban...

– Jó időben, 30 km/órával repeszteni a vízen – mindegy, hogy tenger, vagy Balaton –, ez engem teljesen kikapcsol. Mint ahogyan maga a versenyzés is – ott és akkor megfedkezem minden olyan dologról, ami a hétköznapiakban megterhel. Onnantól kezdve, hogy föllövök az 5-perces jelzést, megszűnik a világ, és egészen addig, amíg a parton, mondjuk egy korsó sör mellett meg nem beszéljük az eredményeket, nem is jut eszembe semmi más.

Ráadásul, a legtöbb barátomat is a vitorlázásnak köszönhetem, mivel majd' az összes nyaramat Földváron töltöttem. Arról nem is beszélve, hogy ez nem csupán egy sport, hanem életforma is; hozzátartoznak a túrázások,

a nagy beszélgetések, amiket olykor-olykor egy pohár finom borral, vagy pálinkával „fűszerezünk”.

Azt monddad, ebben a tavaszi-őszi időszakban a hétvége a vitorlázásé. Hogy képzeljük el ezeket a napokat?

– Most hétvégén Szlovéniában, Portorozban lesz verseny, úgyhogy miután befejeztem a rendelést, indulunk is, ezúttal Majthényi-Domokosékkal együtt utazunk. A kinti vitorlásbarátságoknak hála, két szlovén versenyző nyaralójában kapunk szállást, szombaton és vasárnap a versenyé a főszerep, vasárnap késő délután visszapakolunk, késő este letesszük a hajót Földváron és másnap reggel megyünk dolgozni. A következő egy-másfél hónapban nagyjából ki is töltik a hétvégéket a versenyek, a köztes időszakokban edzésekkel készülünk a május 25-én kezdődő VB-re, amit idén éppen Földváron rendeznek meg. Nagy szerencsémre, május 23–25 között lesz Tihanyban a Sugárterápiás Kongresszust, úgyhogy én onnan már nem is jövök haza, hanem rögtön indulok Földvára, ahol reményeink szerint Majthényiék megszerzik 10. világbajnoki címüket és mi sem hozunk szégyent a piros-fehér-zöld lobogóra...

Bulla Bianka

Akár kedves emlékekről, akár munkájáról beszél, kék szemei úgy csillognak, mint a világra rácsodálkozó gyerekeké. Saját bevallása szerint „kíváncsi emberként született”, ez a kíváncsiság, a megismerés vágya úgy tűnik, azóta sem csillapodott: asztalán egy vastag füzet pihen, amelybe – ki tudja hány éve – a mindenkori legújabb gyógyszerek hatásmechanizmusát gyűjti ki és elemzi.

A füzetben egy angol nyelvű orvosi szakfolyóirat, 2013. április 4-i dátummal, szinte még meleg, hiszen beszélgetésünk napján 2013. április tizedikét írunk. A 86 esztendősként ismert iskolateremtő akadémikus csodálkozásomat látva, tréfásan csak annyit mond Kékgolyó utcai szobájában „nem vagyunk nagyon lemaradva”. Talán kitalálták; Ő Eckhardt Sándor onkológus professzor.

Perui szobrocscska narancsba rejtve

„...és akkor ott van a világ kicsiben, a virágokban.”

Ha az ember beírja a kereső programba Eckhardt Sándor nevét, első találatként nem a Széchenyi-díjas orvos, onkológus, hanem a kiváló Balassi kutató, nyelvész „bukkan fel”. Felteszek egy költői kérdést: ismerik egymást?

– Hát persze, ő az édesapám! Nyelvész, egyetemi tanár, akadémikus volt, ő adta ki 1936-ban az első magyar-francia nagyszótárt. Balassi mellett a francia irodalomtörténet és a francia kultúrkapcsolatok foglalkoztatták. Így aztán öt éves koromban már franciául is tudtam. 1969-ben halt meg, az utolsó nyolc évet a stroke miatt bénán, ágyban töltötte. Német tanárnő édesanyám ápolta, neki diktálta a tanulmányait. Apámmal egyébként csúnyán elbántak. Megfosztották az egyetemi tanári címtől, kirúgták az akadémiáról. Barankovics képviselő volt, így nem szavazta meg az egyházi iskolák államosítását. Azóta természetesen rehabilitálták.

Mikor határozta el, hogy orvos lesz?

– Tizenéves koromban Cisztercita gimnáziumba jártam, ahol természetrajz tanárom, Gimesi Nándor, rám bízta a természetrajz szertár kulcsát, ezzel

megpecsételte a sorsomat. Szerencsém volt a tanárainnal. Ha azt mondom, hogy az éneket például Rajeczky Benjámin – Kodály halála után ő lett a Zenetudományi Intézet igazgatója – tanította, akkor nyilván megérti, hogy példaképeimmé váltak nevelőim. Ő is a példaképem – mutat a szobája falán függő, Nobel-békedíjas Albert Schweitzert ábrázoló fényképre. A mezítlábaskorvos orvosok több ezer afrikait, köztük leprásokat is gyógyított, Gabonban alapított kórházában. Én már akkor olvastam franciául az önéletrajzát, amikor mások azt sem tudták, hogy létezik egyáltalán. Szerettem volna eljutni Gabonba, azonban a sors úgy hozta, hogy Rákospalotára mentem helyette. Na persze, ott is történt mindenféle érdekesség, tudnék mesélni. *(Miközben ezt mondja, csibészes mosoly jelenik meg a szája sarkában.)*

Nocsak! Akkor meséljen!

– Az 1950-es évek tájékán, a kommunisták arra a vidékre – ez a település ma is létezik, Beloiannisz névre hallgat – telepítették azokat a görögöket, akiket meg akartak menteni a görög junta bosszújától. Amikor én odakerültem, az ottaniak nem tudtak magyarul, én meg nem tudtam görögül, úgyhogy vettem egy szótárt, és annak segítségével igyekeztünk megérteni egymás szavait. Feltűnt nekem, hogy az akkumulátorüzemben dolgozók közül sokakat éjszakánként vakbélműtétre visznek, furcsállottam a dolgot. Egy angol lapban – amihez egyébként tilos volt hozzájutni –, olvastam, hogy a vizeletet a kvarclámpa lilára „festi”, egy porfin nevezetű vegyület jelenléte következtében. Több se kellett, mindenkinek a vizeletét a kvarclámpával elkezdtem vizsgálni. Kiderült, hogy ólommérgezésük volt, ezért jelentkezett a colica, s ezért került sor a vakbélműtétekre: az akkumulátorgyárban ugyanis nem volt munkavédelem, nem tudtak kezét mosni, mielőtt megették a zsemlejükét szalonnával... Szereztem nekik gyógyszert, és többet nem kellett kivenni a

vakbelüket. Ott ragadt rám a „Lila vizeletes doktor” elnevezés, a mai napig előfordul, hogy találkozom olyanokkal, akik Beloiannisban maradtak, mert magyar lányt vettek feleségül. Néhány éve itt feküdt egy asszony, s aki meglátogatta, emlékezett rá, hogy én vagyok a lila vizeletes doktor, aki annak idején megmenette őt...

Hihetetlen, ebből a történetből filmet is lehetne kerekíteni, és gondolom, nem ez az egyetlen... Hadd ugorjak vissza egy kicsit, izgat engem az a természetrajz szertár! Mit talált benne?

– Amikor először beléptem, megijedtem, mert egy farkas hatalmas csontjai heverték előttem. Egyre több „kincsre” bukkantam, elkezdtem kutatni, hogy mi micsoda, hamarosan már a szabadidőmet is ott töltöttem, érdeklődésem odáig „fajult”, hogy 17 évesen egy francia szövetenyészeti-könyvet fordítottam magyarra. Egyébként hosszú időn át gyűjtöttem a könyveket, különösen az 1700 előttiakat, komplett Hippocratesem van, 1630-ból származik, két nyelven, görögül és latinul írták, Genfben. Egy orvostól kaptam, akit kezeltem. Könyvmániám akkor bontakozott ki, amikor elkezdtem járni a világot; Alaszka, Ausztrália, Amerika, Japán – szerencsés vagyok, mert sok helyre eljutottam

Nem tudom, Ön hogy van vele, de én szívesen hazahozok valami apróságot, ha számomra kedves helyen járok...

– Van, aki fényképez, van, aki „gyűjtöget”. Én olyan ember vagyok, aki nem szeretett vidéken vagy külföldi országokban fényképezni. Pedig imádom a szép tájakat, de mást találtam ki. Genfben például, ahol sok időt töltöttem, mert a világ rákkutatásának az elnöke voltam 8 évig, gyakran kijártam az ottani botanikus kertbe, és amikor az örök nem figyeltek, loptam egy kis darab növénykét. Ugyanígy jártam el Kaliforniában vagy Mongóliában – fénykép helyett növényeket hoztam haza és ültettem el. Nem mindegyik bírta ki a magyar éghajlatot, de van, amelyik vidáman eléledgél ezen a klímán is. Hosszú utazásokra már nem tudok sort keríteni, de amikor kimegyek és megnézem a saját sziklakertemet, akkor emlékezem arra, hogy ezt innen, azt onnan hoztam...

... és akkor ott van a világ kicsiben, a virágokban.

– Igen, és gyűjtöttem sok minden egyebet is. Egyszer három hétig Peruba

voltam kirendelve, valamennyit tudok spanyolul, védőnőket kellett arra oktatnom, hogyan kell levenni a kenetet a hölgyekről, abban az időben arrafelé sokkal több volt a korai méhnyakrák. Limában áll egy hatalmas múzeum, ezer-ezerkétszáz éves kultúrák különböző szobrocskáit őrzi. Nos, én a múzeum igazgatójának feleségét kezeltem, és úgy döntöttem, nem kérek semmit cserébe, csak hogy bejuthassak, és onnan valamit hazahozhassak. Kinéztem magamnak egy 1100 éves mocsika kerámiát, egy emberalakot, amelyiknek a jobb karja, tumor következtében bénán lóg, a bal viszont teljesen ép, abba tették azt a gyógynövényt, amit az ilyen betegnek adni kellett. Az igazgató ráállt az alkura, azt mondta, hogy bár ez tilos, ő nekem adja a szobrot, de ha megtalálják nálam a kikötőben, akkor engem rögtön lecsuknak. Vettem 3 kiló narancsot, közé rejtettem a kerámiát, s a csomagot a nyakamba akasztottam. A kikötőben csak a kofferemet ellenőrizték, abban persze mindent rendben találtak. A szobor azóta is otthon van...

Professzor Úr, remélem, nem fog most megharagudni rám, de azt kell mondjam, Ön aztán nem semmi! Elképesztő az az energia, és frissesség, ami Önből árad! Honnan ennyi erő?

– Édesanyám 87 éves korában még németet tanított. Nagyothallott már, de így is sok tanítványa volt. Bizonyára a genetika is szerepet játszik az életem alakulásában, de legalább ilyen fontos a példa a motiváció. 22 éven át vezettem az Országos Onkológiai Intézetet, nem tudnék és nem is akarok elszakadni tőle. Azért lettem orvos, hogy segíthessek a betegekben.

Bulla Bianka

Mednyánszkyt kétezerért!

A tulipános ládákban, a Zsolnay vázákban, a Mária-Terézia kori szekreterekben, a múlt relikviáiban leli meg a szenvedélyt, a szépséget, a múlt üzenetét. Fodor János ugyan már nyugdíjas, de a gyógyítást nem hagyta abba. Hosszú éveken át éveken át az országos intézet emlő-, fej-nyak- és bőrdaganat terápiás szakbizottságok tagjaként, az emlődaganat terápiás szakbizottság elnökeként kísérte figyelemmel a betegek sorsát.

A madarak azt csiripelték, hogy van egy hasznos szenvedélye: a műgyűjtés. Mi volt az első, amit hazavitt?

– Az Ecserire nem is tárgyakért mentem, hanem azért, mert egy csomó könyv index alatt volt. Németh László, Szabó Dezső munkáit kerestem.

Németh László? Úgy emlékszem őt lehetett olvasni!

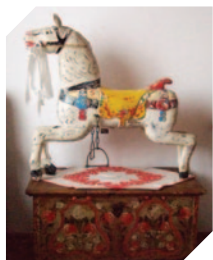
– A regényeit kiadták, de a Minőség forradalmát a Kisebbségben-t, a Készülődést nem. Tíz éve már ezek újból megjelentek a Püski kiadónál, de nekem eredetiben vannak meg. Szegfűnek sem volt minden munkája index alatt. Szóval ezekért kezdtem az Ecserire járni. Aztán a 70-es évek végén találtam egy Barabás Miklós festményt.

Nagyon jó névvel kezdett. Mit ábrázol a kép?

– Gróf Korniss Miklós van a képen díszmagyarban. Azt hiszem Zichy Klára kérésére készült a portré. De, nemcsak festmények – mondjuk így –, izgattak, hanem nagyon szeretem a tárgyi néprajzot. A fali tékákat például, amiben régen pálinkát vagy imádságot tettek.

Együtt is elfértek?

– Persze. A pap is együtt tartja az ostyát meg a kelyhet. Aztán a téka következett, ami közismertebb nevén kelengyeláda vagy

ácsolt láda. Persze a tulipános ládában sincs sok szög, csak a vasalásához használják. Ezeket sem tudtam otthagyni, mert a baranyai ácsolt ládák gyönyörűek voltak.

Ezek ma is díszítik az otthonát?

– Hát persze. Nem vagyok mindent gyűjtő, nagyon megválogatom, és csak a szívemhez közállókat engedek be a lakásba. Ilyenek például a szolnoki vagy nagybányai festőiskolából kijövő művei.

Mi volt a következő – bocsánat a kifejezésért – nagy dobása?

– Nem győzöm hangsúlyozni, hogy akkor egész más volt a világ. Emlékszem, hogy kétezer forintért eredeti keretben vettem egy Mednyánszkyt! Ott rugdosták, fogalmuk nem volt, hogy mekkora érték. Akik hozták az árut, igen jó felhajtók voltak. Felengedték őket a padlásokra, a határon

egy kis pénzzel szabad átjárásuk volt, így Erdélyből és a Felvidékről egyaránt érkeztek kincsek.

A kezdetektől tudta, hogy ez a szenvedély űzi?

– Mindig nagyon szerettem múzeumba járni, mindig vonzódtam a magyar történelemhez, művészethez, festészethez. Sok szépet láttam Leningrádban, Bécsben. Mint orvos utaztam ki, aztán a szabadidőmben felkutattam lelőhelye-

ket. De, mondd mást! Másfél évig dolgoztam Japánban is.

Oda hogy került?

– Megpályáztam egy torentói ösztöndíjat, azt válaszolták, hogy ez most nem realizálható, de felajánlják helyette Japánt. Ott is érdekelt a művészet, elsősorban a fametszet-lenyomataik.

Térjünk vissza Európába, azon belül is az Ecseri piacra. Mit gondol, ma még érdemes kimenni? Lehet még kincset találni?

– Nehéz kérdés. Mivel én régen járok, vannak ott barátaim, így társasági eseménynek is fel lehet fogni. A konkrét válaszom az, hogy olyan 2-3 százaléka eséllyel ma is érdemes ott matatni. Van, akit az üzleti szándék vezérel, például a rendszerváltás után, nálunk is lettek gazdag emberek és kimen-

tek a bécsi bolhapiacra, ahol Paál Lászlót, Munkácsyt vettek mondjuk 1 millió forintért, idehaza eladták 40 millióért. Ez egy konkrét eset.

Szép. Inkább mesélje tovább a saját élményeit.

– A helyszín London, pontosabban a Portobello Road Market, a nyolcvanas évek közepe tája. Egy nagyon szép XIX. századi Zsolnay korsót vettem, ami idehaza nagyon drága mulatság lett volna, ha jól emlékszem olyan 4-5 ezer forintot kértek érte. Amikor legközelebb ott jártam, akkor egy nagyméretű Zsolnay-vázára bukkantam, de azt ott kellett hagynom, mert a repülőgépen nem tudtam volna elhelyezni.

Ön nagyon felkészült a múlt relikviáiban.

– A feleségemmel, amikor 1964-ben összeházasodtunk kellett vennünk egy asztalt és négy széket. Tízezer forintért vásároltunk egy modern asztalt és 4 széket. Ugyanakkor a Dohány utcai bizományiban egy Mária Terézia korabeli intarziás szekreter 8 ezerért volt kitéve. Hihetetlen ellentmondásos világot éltünk!

Meséljen a családjáról.

– Három gyerekem és kilenc unokám van! A feleségem fogorvos.

Az utódok örökölték a művészet szeretetét?

– Mindegyiknek ajánlkoztam már valamit, jó lenne, ha valamelyikük megtalálná a képekben, a tulipános ládákban a szenvedélyt, a szépséget. A múlt üzenetét.

Bozsán Eta

A munkája a szenvedélye

Speciális profilja a csont és lágyrészek jó- és rosszindulatú daganatainak, csontáttéteinek diagnosztikája, sebészi kezelése. Olyannyira, hogy még egy speciális csontpótló protézis rendszert is kidolgozott. Több mint három évtizede áll a műtőasztal mellett. Szendrői Miklós 1995-ben váltotta a Semmelweis Egyetem Ortopédiai Klinikájának igazgatói székében Vízleky Tibort. Az egykori Kossuth rádiós „Hangos recept”-ből jól ismerem, látom arckifejezésén a fáradtságot, homlokát gondok redőzik. A műtőből jön. Borítékolom, hogy nem úgy sikerült az operáció, ahogyan tervezte, és nem is tévedek.

– Nem tudtam megmenteni egy 21 éves fiatal lány lapockáját, és amputáltam a karját is. Azzal mentem be a műtőbe, hogy megtartjuk a végtagot. Azért kudarc, mert ha egy elkésett daganattal jön valaki, akkor – hiába telnek az évek – mindig megélem, ha egy végtagot el kell távolítani. Ebben a házban vezettük be még a nyolcvanas évek végén – amikor a lágyrész és csontdaganatoknál teljesen egyértelmű volt a rosszindulatú diagnózis utáni amputáció – a végtagmegőrzést. Ma jobb a technika, a rekonstrukció sebészet, finomabbak a képpalkotók, jobb a patológia, mi sebészek is bátrabbak lehetünk. Most mégis kiderült, hogy a képpalkotó diagnosztika által mutatottnál is nagyobb lehet

a daganat, mert az elmúlt hetekben tovább nőtt. Nem volt más választásom, mint az amputáció.

Van a kislány mellett pszichológus, amikor felébred? Iszonyú lehet ráébredni, hogy egy torzó lett az emberből, ráadásul ennyire fiatalon.

– Azt hiszem a legjobb megoldást választottam. Egy sorstársát – aki már átesett ezen a műtéten – kértem meg, hogy jöjjön be hozzám.

Mennyire gyakori az ilyen eset, amikor menet közben derül ki, hogy nem tartható az eredeti elképzelés?

– Aránylag ritka. Ma már az MRI a CT segítségével olyan precízen meg lehet állapítani a daganat kiterjedé-

sét, az erekhez való viszonyát, hogy ez önbizalmat ad a sebésznek. Ez pedig a végtagmegőrzés egyik alapja. A probléma inkább az, hogy a biopszia kiértékelése heteket jelent, és néhány esetben olyan gyorsan növekszik a daganat hogy már nem akkora, mint amekkorára számítunk. A kedvenc témám egyébként a rekonstrukciós sebészet. Rengeteget fejlődött, az eltávolított csont helyére be lehet tenni csontbankból származó csontot, protézist, adott esetben saját csontot átültetni érnnyéllel együtt. Széles a variációk tárháza: szerencsére.

A mai egy elhanyagolt daganat volt?

– Igen. A lágyrész daganatok nagy része – 75–80% – alattomosan a mélyben kezd el nőni, csontok, erek, idegek közelében, és nem feltétlenül okoz fájdalmat sem. Mire a beteg észreveszi és elmegy orvoshoz: már olyan méreteket ölthet, hogy akkor már nagy a baj. Sokkal hamarabb felismerhető, ha bőr alatt helyezkedik el. Az ilyen típusú daganatok eltávolítása is sokkal inkább kecsegtet a siker reményével, és a betegek akár kemo nélkül is meggyógyulhatnak. Ezeknél a daganatoknál általában késői stádiumban kerülnek orvoshoz a betegek. Ennek egyik oka, hogy nagyon ritka daganatokról beszélünk. Nagy elődünk, Dollinger Gyula – a magyar ortopédia megalapozója – a XIX. szá-

A klinika tumor munkacsoportjának tagjai:
Antal Imre, Szalay Krisztián, Kiss János, Perlaky Tamás

Szabadidős program a könyvtár felújítása közben

zad elején elsőként végzett egy széleskörű felmérést. Akkor a lágyrész és csontdaganatok a rosszindulatú daganatok 1%-át tették ki. Azóta eltelt több mint 100 év, és minden daganat előfordulási gyakorisága megváltozott, kivéve ezt. A csont és lágyrész daganatok aránya most is 1%. Talán kevésbé hat rá a karcinogén tényezőként ismert levegő és dohányzás, mint más daganatoknál, ezért maradhatott változatlan az arány.

Mesélnél a leghosszabb műtétedről?

– Egyik specialitásunk, amikor a medencéből indul ki egy daganat. A medence rekonstrukciók 8–10 órás műtétek... sok kávé, sok alvás kell hozzájuk. A leghosszabb műtétem olyan 24 órás volt, de nem egyfolytában. A beteg csontját érnyeles csonttal pótoltuk, izommal, bőrrel fedtük. A szabad érnyeles átültetés egy hosszabb procedúra, egyesíteni kell az ereket. Az operáció után szövődmény lépett fel, így visszavittük a műtőbe, és operáltuk tovább.

Sikerült?

– Akkor igen, de a végén sajnos amputálni kellett.

Szobájában egy nagy fatáblán takarosán elhelyezve egymás alatt-mellett sok-sok kisplasztika. Akadnak közöttük az ortopédiai díjak, elismerések – például a Krompecher Ödön díj is –, de művészi alkotások: festmények, tájképek is bronzba öntve.

– Ha lenne időm, gyűjteném! – mondja, miközben már azt teszi. – Számomra a Krompecher-díj rendkívül megtisztelő. Az onkológia szakma azt ismerte el velem, hogy a mi kis csapatunk itt az ortopéd klinikán

a vezetéssel fölkarolta egy elég háládatlan és ritka daganatféleség kezelését, amiről mostanáig beszélünk. Országos centrumként a rosszindulatú csontdaganatok 80-85%-át mi kezeljük. Mivel interdiszciplináris a feladat, számítunk a különböző szövetségeseinkre, mint a II.sz. Gyermekeklinika, a Honvéd Kórház onkológiai osztálya, vagy az Országos Onkológiai Intézet. Sok társszakmával együtt műveljük, irányítjuk ezt a nagyon speciális, szűk területet, ami mások látóköréből valahogyan kiesik. Az Országos Onkológiai Intézetből például nem csak a beteget küldik hozzánk, hanem meghívunk kollegákat ide hozzánk, a műtőbe. Összeáll egy olyan team, ahol a saját sebészünk és ortopédünk mellett ott áll a másik intézetből az érsebész, a hasi sebész és együtt operálunk. Utána a beteget adott esetben az Onkológiai Intézet sugárterápiájára küldjük, vagy a Honvéd Kórházba. Ezek a betegek rendkívül fiatalok, zömében tizen-, huszonevűek, ezért sokukat a II. számú Gyermekeklinikán kezelik.

Ejtsünk szót egy másik elismerésről is. Nem is sejtem, hogy a szakma mennyire ismerheti, a laikus közvélemény viszont biztosan nem tudja, hogy Te vagy az Európai Ortopéd Társaság elnöke.

– 35000 tagunk van, 40 ország 44 társasága tartozik hozzánk. Ez egy rendkívül dinamikusan fejlődő szervezet. Nagy megtiszteltetés számomra, mert az elmúlt időszakban volt angol, német, francia, holland vezetője a társaságnak. Az elnökség 2 éves mandátummal jár, leköszönő elnök vagyok ebben az évben.

Sok helyen ott a kézjegyed a klinikán, a szakmában, a nemzetközi kapcsolatokban: elégedett ember vagy?

– Sorolom, hogy mi mindennek örülök. Annak például, hogy nem hagytam eluralkodni a saját szakterületemet itt a klinikán. Annak is, hogy sikerült képviselnem Kelet-Európát a nemzetközi porondon. Az egyik kongresszusi megnyitón 8000 ember előtt úgy fogalmaztam, hogy korábban a vasfüggöny választott el bennünket, most pedig a finanszírozási szakadék. És egyáltalán nem mindegy, hogy az Alpoktól nyugatra, vagy a Kárpátoktól keletre lesz valaki beteg, vagy szenved balesetet. Azért dolgoztam a nemzetközi társaságban éveken keresztül, hogy megalkothassunk egy európai kurrikulumot az ortopédiára, támogathassuk egy európai szakvizsga bevezetését az ortopéd szakemberek számára, mert rendkívül eltérő szintű az oktatás.

Gondolod, hogy a Te életedben, vagy az unokáid életében eljutunk odáig, hogy mindegy legyen: kit melyik oldalon ér a baleset Európában?

– Lassú közeledést látok. Nem gondolom, hogy ez a következő 20-30-40 évben kiegyenlítődik. Maradjunk inkább a dédunokáimnál. Visszatérve a klinikára: elődöm, Vízkelety professzor nyomdokaiban azt próbáltam elérni, hogy ne csak egyféle, számunkra kedvező profilt műveljünk, hanem mindent, amit oktatunk, próbáljunk meg. Kialakult egy munkamegosztás Varga Péter Pál főorvossal, aki a gerincsebészetet tőlünk egy kilométerrel odébb műveli remekül. Viszont az ortopédia összes többi területét lefedjük. Arra vagyok a legbüszkébb, hogy nem lettünk protézis gyár. A protézis műtétek száma a klinikán nem haladja meg a beavatkozások 25%-át! Csontdaganatok tekintetében viszont hozzánk koncentrálódik a betegek 85%-a! Talán nemzetközileg is minket ismernek a legjobban itthonról. Jó érzés, ha az ember Bécsben azt hallja, hogy hát kérem, erre a problémára ott a budapesti Ortopéd Klinika!

Saját magad szabta munkaidőd félnyolctól félnyolcig tart.

– Rendkívüli mértékben beosztott idővel dolgozom. Műtétek, vizitek, megbeszélések, járóbetegek vizsgálá-

EFORT elnöksége alatt az ortopéd világtársaság elnökével, Cody Bünger professzorral

Látogatás a Heidelbergi Egyetemen Vízkelety Tibor professzorral

lata... egyre inkább frusztrál, hogy lassan szabad perceim sincsenek. Pontosan tudom, hogy félóra, egy óra múlva mit kell csinálnom, kivel kell találkoznom, rendkívül feszes a munkatempóm. Műtét közben – ha nem úgy alakulnak a dolgok, ahogyan előre elterveztem – csak arra van időm, hogy kiszóljak, ma nem megyek szenátusi ülésre.

Azért van olyan szenvedélyed, amire, ha máskor nem is, hétvégén csak jut időd.

– Van. A tenisz, a vitorlázás és a sízés. Klinikai munkatársaimmal és a családdal síelek, orvos-tenisz bajnokságokra is szívesen elmegyek. Sőt! Férfi párosban, vegyes párosban nyertem is néhány országos bajnokságot. Most, hogy idősödöm, technikai hiányosságomat talán a szívósságommal pótolhatom. A vitorlázást pedig azért szeretem, mert ott tud az ember igazából megszubadulni a nyomasztó gondolatoktól.

Úgy általában jól vagy?

– Igen, kitűnően, mert imádok dolgozni, akkor érzem jól magam, ha pezseg körülöttem az élet. Tudok műtőbe menni, operálni, munkacsoportüléseket, nemzetközi együttműködések szervezését.

Ahogy telnek-múlnak az évek, nem vagy már tinédzser, nem érzed, hogy fáradtabb lennél?

– De. Az első 12 óra még megy, utána kezdek fáradni. Korábban éjszaka könyveket írtam, ez már nem megy.

Ha jönne egy tündér, és a varázspálcájával eltüntetné a rossz dolgokat, mit kérnél tőle?

– Rengeteg mindenben változtatnék, ha lenne egy varázspálcám. Amitől nagyon szenvedünk, az anyagi kötöttségek. Aki ezt nem ismeri el, az nem mond igazat. Egyre nehezebb kigazdálkodni a klinika működtetésének költségeit. Tehát több pénzt kérnék. Aztán felemelném az épületünket, és közelebb raknám az egyetemhez. A távolság megnehezíti számunkra a munkát. Megváltoztatnám a napok hosszát is. Egy nap nálam nem 24 órából állna. Mert van, hogy

alig idő jut a saját munkánk kiértékelésére. Kevesen vagyunk, rengeteg a feladat, a visszajelzés viszont, hogy például hányan térnek vissza kiújulásal: nagyon fontos lenne.

Mondhatom, hogy Szendrői Miklós-nak a munkája – ami a hivatása is egyben – az igazi szenvedélye?

– Mondhatod. Belebetegednék, ha másképpen kellene élnem.

B. Király Györgyi

Síelés a Chopokon

Az Astellas-díjról másképpen...

2006-ban Astellas-díj elnevezéssel rangos elismerést alapított egy gyógyszercég, amelynek odaítélésével évről-évre a legnagyobb orvosokat és szakdolgozókat kívánja jutalmazni. Lapunkban már olvashatták a 2007-es nyertessel: Bittner Nórával készített interjút. Most ismerkedjenek meg az egyik ötletgazdával, Markovich Györggyel.

Az Astellas Pharma – mint a Japánban az előkelő második, a világon pedig a 15. helyen álló nemzetközi cégcsoport magyarországi leányvállalata – piaci szerepének és súlyának megfelelően hosszú évek óta ringbe száll a hazai orvos szakma és a betegek kapcsolatának javításáért. Így aztán olyan törekvések sem idegenek tőle, amelyek az orvosok és az egészségügyi szakdolgozók általános elismertségét, megbecsültségét és pályán maradását, valamint a gyógyulás szempontjából oly fontos orvos-beteg kapcsolatot erősítik.

– Személyes motivációm, az volt a díj alapításakor, hogy egy régi orvos családból származom, nagyapám körzeti orvos volt, édesapám egy klinikán bőrgyógyász. Végül én nem lettem gyógyító orvos, gyógyszerész – biokémikus mikrobiológus szakokat műveltem korábban – mondja az Astellas Pharma ügyvezető igazgatója. – Ma már elképzelhetetlen, de a hatvanas években egy évig egy kórházi osztály főorvosi szobájában laktunk hárman a szüleimmel. Azóta is gyakran találkozom az orvosok heroikus küzdelmével.

Honnan jött az ötlet?

– Az ötlet egy magánbeszélgetésből pattant ki itt az irodában. Egy kollégámmal és jó barátommal – Kókai Nagy Ákos jelenleg a dániai Astellas igazgatója – bosszankodtunk. Mert kifejezetten bosszantó, hogy a médiába jöszerevel csak azok a hírek kerülnek be, hogy az orvos hibázott, félrekezelt egy beteget, benn hagyott egy törülközőt, netán meg is halt a beteg az orvos figyelmetlensége miatt. Nem esik szó viszont a lelkiismeret

retes többségről, akik a gyógyítást hivatásként élik meg, akik nap, mint nap hőiesen és sok-sok emberséggel felvértezve állnak betegségekkel küszködő pácienseik mellett. Sikertől a nyilvánosság előtt lejártni a szakmát, ami nem bölcs dolog. Nem jó a szülőnek, aki lassan fél orvoshoz vinni beteg gyereket, és nem jó az orvosnak sem, akinek szembe kell néznie azzal, hogy nem csak anyagilag nehezedik a helyzete, hanem morálisan is. Ráadásul bizalom nélkül nincs gyógyulás.

Kezdeményezésünk lényege tehát nem is a verseny volt, sokkal inkább a jó példák bemutatása és a kiemelkedő teljesítmények felkarolása, illetve ennek segítségével a szemléletformálás. A jó orvos mindannyiunk számára érték. Meggyőződésem, hogy az orvosok elvándorlásában nemcsak az anyagi szempontok játszanak szerepet, hanem egyre csökkenő elismertségük is. Munkájuk, teljesítményük elismerése, pályán maradásuknak erősítése éppen ezért közös

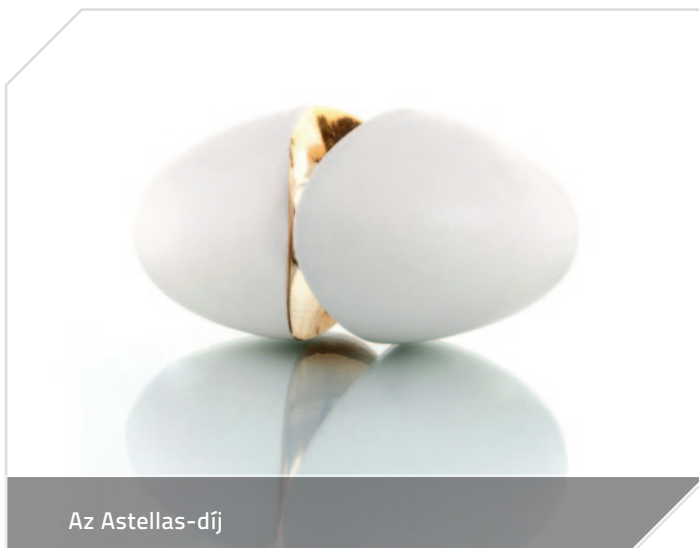

Kókai Nagy Ákos és Markovich György

érdeklődésünk. Mint egy nemzetközi gyógyszercég hazai vezetője pontosan tudom, hogy mennyire fontos a gyógyszer – pláne az onkológiában –, de legalább ilyen fontos az orvosok megtépzott becsülete, amit jó lenne visszaállítani. Mert ne feledjük el, hogy az orvosba vetett hit nélkül nincs gyógyulás. Az elmúlt hat esztendőben – mióta tart a pályázat – legalább ezren gondolták úgy, hogy meg kell írniuk saját gyógyulásuk, kezelésük történetét. A történetek nem a betegségről, hanem a betegeket gyógyító kiváló szakemberekről, emberekről, meghitt emberi kapcsolatokról szóltak.

Mi változott hat év alatt? Akkor hirdettétek meg először.

– Sokat változott, alakult a pályázat, mert amikor először meghirdettük megszülettek a betegtörténetek. Aztán kiválasztottunk egy-egy orvost, ők kapták „Az év orvosa” díjat. A történetek egy része megjelent a sajtóban is, olvashatta bárki. Aztán

Az Astellas-díj

Az Astellas Pharma munkatársai

később már különdíjat is osztottunk. Az elsőt az Országos Mentőszolgálat kapta, de elismertük a Hospice Alapítványt is. Emlékszem az alapítvány vezetője Muszbek doktornő vette át a díjat, ami nekem különlegesen szép pillanat volt. Eszünkbe jutott, hogy bármennyire is szeretnénk pozitív híreket publikálni: az újságírók nélkül nem megy. Akkor született egy média díj is, tavaly a MÚOSZ támogatásával adtuk át az év legjobb egészségügyi publikációjáért járó díjat.

Büszke vagyok arra, hogy az utóbbi 2 évben a közönség díj mellé 5 kategóriában – alapellátás, sebészet, diagnosztika, konzervatív gyógyászat és rehabilitáció – bejöttek szakmai díjak. A 2012-es győztesek között már ott vannak a szakma nagyjai is, így például sebészet kategóriában Verebély professzor, vagy diagnosztika kategóriában Kulka professzorasszony. Szakmai kategóriákban

egy 17 tagú zsűri választ, a fővédnök Sótónyi Péter akadémikus. A kiírást megfejeltük az utolsó évben egy gyermekrajz pályázattal is, rengetegen küldtek be fantasztikus rajzokat a gyermekorvosokról.

Nem lehet véletlen, hogy minden évben volt a nyertesek között onkológus. Lehet, hogy egy kicsit elfogult vagyok, de azt hiszem ők azok, akik leginkább belelátanak a szenvedés bugyraiba, és azok is ők, akik jó szóval, mosollyal, együttérzéssel, többet tehetnek betegeik gyógyulásáért, mint általában az orvosok. A bizalom, a pszichés egymásra hangolódás talán itt a legfontosabb.

– Nagyon igaz, amit elmondtál, és nemcsak, hogy hinni kell az orvosban – ebben az esetben az onkológusban –, hanem olyan pszichés támogatást kell kapjon a beteg tőle, ami elképesztően fontos a gyógyulásában.

Örömmel mondom, hogy a zsűriben is ott voltak az onkológus szakma jeles képviselői, és, hogy a nyertesek között is.

Folytatjátok? Nyilván egyre népszerűbb a pályázat.

– Olyan nyomás van rajtunk, hogy ha nem akarnánk, akkor is folytatnánk, de akarjuk és szeretnénk. Ez kicsit már társadalmi kérdés is. Egyébként az Astellas-díj megkapta a Magyar Public Relations Szövetség társadalmi felelősségvállalás díját, amire nagyon büszkék vagyunk.

Mióta vezetted az Astellas hazai cégét?

– Közel 30 éve dolgozom a gyógyszeriparban, itt 16 éve. Ez egy nagyon megtisztelő és kivételes alkalom a magyar gyógyszerpiacon, mert a menedzsmenet általában rotálják, és kevesen vagyunk, akik ennyi időt tölthetnek a vezetői székben.

Akkor te valamit nagyon tudsz.

– Jól kell kiválasztani a munkatársakat, és akkor gurul a szekér, jól megy a cég és az ember nyugodtan alhat. Fontos az a fajta kapcsolatteremtési képesség, ami segíthet bennünket az olyan projektek megvalósításában, mint például az Astellas-díj.

Amikor nem az irodában vagy, mit csinálsz?

– Nagyon szeretek itt lenni. Triviálisan hangzik, hogy az ember szakmája a hobbi, de én tényleg nagyon szeretem ezt csinálni, elsősorban nem is a kereskedelmi része, hanem az emberi kapcsolatok miatt. Nagyon sokat kaptam ettől a szakmától, sok számomra igen fontos barátságot. Kiváló orvosokkal, orvosprofesszorokkal fűzhettem szorosabbra a kapcsolatot, ami igazán nagy érték ebben a felbolydult világban.

Ehhez a munkához jó kondíció kell, így sokat mozgok: teniszezek, biciklizek. De nagyon szeretem a gasztronómiát és mértékkel a finom borokat is. Az egészségtudatos élet elvét valom. Két felnőtt kislányom van, Kriszti 28 éves, Brüsszelben egy szállodában szép pozíciót tölt be, a kisebbik meg főállású anyja, az unokámat, Lízát neveli. Peti a kisfiam 9 éves. Ő egy óriási élmény, segít fiatalon tartani.

B. Király György

Changing tomorrow

www.astellas.hu
Astellas Pharma Kft.
1124 Budapest, Csörsz u. 49-51.
Telefon: +36 (1) 577-8200

ONCOLOGY
TRANSPLANTATION
UROLOGY
DERMATOLOGY
ANTI-INFECTIVES
PAIN MANAGEMENT

 astellas
Leading Light for Life